

Na pošti prejemam:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta > 13 —
četrtek > 6 50
mesec > 2 20

V upravnosti prejemam:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta > 10 —
četrtek > 6
mesec > 1 70

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Naročno in inserate
sprejema upravnštvo v
Katal. Tiskarni Kopitar
jeve ulice št. 2.

Rokopis se ne vratajo,
nefrankovana pisma ne
sprejema.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, L, 17.

Izhaja vsak dan, izvzemski
nedelje in prazniki ob
pol 6. uri popoldne.

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Štev. 65.

V Ljubljani, v soboto, 21. marca 1903.

Letnik XXXI.

Ricmanje v pravi luči.

Iz Trsta.

Dolgo časa smo molčali, toda dalje več ne moremo in ne smemo. Naš namen je sicer bil, da ničesar ne sporočimo o homotijah, ki se gode zadnji čas v Ricmanjih. Da pa vendar vsaj nekaj poročamo, krivo je to, ker nekateri liberalni časniki dan na dan prinašajo o tej zadevi članke, ki sicer povedo nekaj resničnega, ali zamolče veliko takega, česar ne bi smel objektiven poročevalec molče preiti. Iz tega razloga si štejemo v dolžnost, da navedemo nekatere dogode, ki nam kažejo Ricmanje v drugačni luči, kakor nam jih slikajo liberalni časniki ali celo ruski pravoslavni časniki, v katerih se vsa stvar popisuje popolnoma napačno.

Kdor zadnji čas prebira liberalne časnike in ni sam zadostno poučen o ricmanjskih zadevah, dobi vtisk, kakor da so Ricmanci nekakšen vzor drugim Slovencem, ter da jih moramo občudovati kot nekaka vzvišena bitja in jih milovati kot narodne mučenike. Da pa to nikakor ne odgovarja resnici, hočemo dokazati z najnovejšimi fakti, katera smo zvedeli od zanesljivih oseb iz tukajšnje okolice in katera popolnoma nepristransko bitježimo.

Dasiravno se je v Ricmanjih že nekaj let nekako vse preziralo, kar je rimskokatoliški cerkvi svetega, se je to preziranje še posebno poostriло vsled dekreta tukajšnjega škofa ordinarijata, s katerim je bil imenovan g. dr. Požar kapelanom ekspozitom na Vatovljah. Seveda je vsaka selitev združena z večjimi ali manjšimi neprilikami, toda priznati mora vsak treznomisleč človek, da se s tem premeščenjem g. dr. Požarju ni zgodila nobena krivica. Kot kapelan ekspozit ni bil stalno nameščen, vendar je bil nad štiri leta v Ricmanjih, ko so bili nekateri duhovniki celo po dvakrat v teku enega leta premeščeni. Ako morsajo drugi duhovniki biti pokorni, zakaj ne bi bil pokoren tudi g. dr. Požar? Sicer pa mislimo, da bi bilo tudi zanj bolj častno, ko bi šel na Vatovlje in bi se tam preživil s svojim službovanjem, kakor da se pusti hrani od skoro do cela ubožanih Ricmanjev. Iz popolnoma zanesljivega vira smo namreč zve-

deli, da daje vsaka hiša v Ricmanjih na dan po 2 v. in s tem se dr. Požar hrani.

Temu se sicer ni čuditi, ako pomislimo, da imajo Ricmanci dr. Požarja za nekako nadzemsko bitje. Govore namreč: »Mi ne potrebujemo misijonarjev, naš gospodkar je pravi misijonar. Naš g. doktor ima več v peti, kakor drugi duhovni v glavi. Naš g. doktor je bolj učen, kakor tržaški škof, ker ima sedem šol več, kakor škof. Pred papeža sta bila poklicana naš g. doktor in pa tržaški škof. Papež je rekel škofu: »Ti škof, zakaj ne pustiš gospodkarju slovensko maševarati, jaz sem mu dovolil, dovoliti mu moraš tudi Ti! Naš g. doktor bo Ricmanje še visoko povzdignil. Tako in podobno govore. Jih je pač nekdo grozno zblodil!

Ker so Ricmanci tako tesno zvezani z dr. Požarjem, je samo ob sebi umevno, da njegov naslednik ne more pri njih pričakovati sprejema, kakoršnega navadno pripravi verno ljudstvo svojemu novodošlemu duhovnemu pastirju. Da pa bodo Ricmanci na takoj skrajno surov način nastopali proti svojemu duhovniku, tega nismo nikakor pričakovali, tem manj, ker smo poizvedeli na kompetentnem mestu, da je g. Krančič vrluhovnik iz ugledne slovenske obitelji, ter neomadežnega, skoz in skoz moralnega življenja. Kako se pa Ricmanci do njega vedo, to prestopa že vse meje dostojnosti.

Ko je prišel 10. februar g. Krančič v Ricmanje, je uljudno povabil v župnišče všakega župana in oba cerkvena ključarja, ali nobeden ni hotel priti. Ko se je nosilo po hišto v župnišču, zbral se je pred župniščem več postopačev, ki so živigali in delali neslane opazke. G. Krančič je naročil v gostilni obed za voznike, pa ga niso hoteli pripraviti. Ko je maševal, je prišla ena žena k sv. maši. Gredočo iz cerkve so Ricmanci opljuvali in nad njo kričali. Ko je zvonilo opoldne in zvečer angeljsko češčenje, zbralo se je pred cerkvijo več postopačev, ki so živigali in kričali. Ko je šel g. Krančič po vasi, je nekdo za njim zakričal: »Porco Ch . . . o! Ker se za take vasklike ni zmenil, je nekdo drugi zakričal: »Saj tega h . . . a se nič ne prime!« Pozdravil je več oseb, pa mu niso odzdravile. Nekaj oseb je prašal o navadnih rečeh, pa odgovora ni prejel. Tudi živil mu nočjo prodajati.

Dne 17. februar je prišel g. Krančič prvič v šolo, da bi podučeval veronauk. Ko stariši o tem zvedo, prihrume v šolo in hočajo imeti otroke domov. Neki oče se je celo predrnil, ter s silo odpeljal otroka iz šole, dasiravno se je otrok branil in rekel, da pojde na koncu ure iz šole. Drugi stariši so pred šolsko sobo otroke pretepli, ker niso hoteli iti iz šole. Kedar je v šoli veronauk, zbeži polovica otrok iz šole. Dne 3. t. m. pa jih je vendar več v šoli ostalo, toda med podukom so pričeli kričati, živigati, peti in niso nikakor hoteli mirovati. G. Krančič je priporočil otrokom, naj doma molijo. Kar se eden izmed njih oglaši: »Kaj jaz bom molil? Jaz že ne bom molil!« Nekega dne sreča g. Krančič šolskega dečka, ki ga ni hotel pozdraviti. G. Krančič mu pravi: »Zakaj ne pozdravi svojega veroučitelja?« Deček odgovori: »Kaj jaz bom Tebe pozdravil? Ti moraš mene pozdraviti. Kdo Te je klical v Ricmanje?« Takšen je bil odgovor učenca svojemu veroučitelju! Sicer so pa šolski otroci v verskih resnicah zelo slabo poučeni. Najbolj navadnih reči ne znajo. Dasiravno so nekateri že v trinajstem letu, še niso bili nikoli pri sv. izpovedi.

Ker neče ricmanjski cerkvenik nič več svoje službe opravljati, pripeljal je g. Krančič s seboj dečka, da zvoni in mu pri službi božji streže. Kedar gre zvoniti ali v cerkev, ga Ricmanci kolnejo, mu govore nesramne besede, mečejo vanj kamenje in ga straže, da ga bodo ustrelili.

Zdaj pa prašamo, kaj je zakril gospod Krančič, da Ricmanci proti njemu na takoj surov način postopajo? Mar se je prosil v Ricmanje? Nikakor ne! Prišel je, ker je bil pokoren svojemu škofu. Žrtvoval se je, ko bi se nasproti mnogi drugi branili v vsemi močmi tja iti. In kaj je našel v Ricmanjih? Našel je cerkev vso zamazano, paramente v zelo slabem stanju, nič cerkvenega premoženja, od štirih let ni cerkvenih računov. Gotovo mu nihče ne zavida te službe in tudi nikakor ne zaslubi, da se ž njim tako postopa.

Zelo bi se motil, kdor bi verjel liberalnim časnikom, ki opisujejo Ricmanje kot zelo miroljubno in potrebitljivo ljudstvo; ker razni dogodki nas ravno o nasprotnem poudačujejo. Veliko se piše o ogromnem številu orožnikov, ki so bili poslani v Ricmanje, da

vzdrže red. Ne samo, da je število istih po liberalnih časnikih zelo povečano, so orožniki za Ricmanje naravnost neobhodno potrebni. Saj so Ricmanci grozili, da bo 29. decembra pr. l. (na dan prihoda komisije) tekla kri. — Neko žensko iz Boršta, ki je šla skozi Ricmanje, so s kamenjem napadli, da je od strahu zbolela. — Ko je bila 15. februarja prvič od novodošlega g. kapelana nedeljska služba božja, zažugali so Ricmanci, da bodo tisti, ki bodo prišli v cerkev, šli krvavi domov. Iz Ricmanj je prišel samo en mož s svojo ženo k sv. maši. Ricmanci so se nad njim maščevali s tem, da so mu kolce pri trkah izruvali. Ravno tako so storili nekaterim iz Boršta, ker so prišli k sv. maši. In zdaj preté vsakemu, ki bi prišel v cerkev, da mu trte porežejo.

Ricmanci sami ne hodijo v cerkev. pride samo kakšnih 20 šolskih otrok k sv. maši. pride tudi nekaj ljudi iz Lonjera, Katinare, Žavel ter iz tukajšnje okolice. Ricmanci pa se zbirajo med službo božjo pred cerkvijo in zasramujejo tiste okoličane, ki v cerkev pridejo. Norčujejo se iz njih in jim govore grde besede. Nekatere ženske iz Katinare so pravile, kako grdo so jih Ricmanci napadli, ko so šle domov iz cerkve. Posebno dve ženski so zelo zasramovali. Rekli sta: »Kaj takega pa še nisva doživel!« Zadnjo nedeljo (1. t. m.) so prišli štirje moški med sv. mašo pokriti v cerkev. Eden izmed njih je celo kadil. Drugi dan so porezali vrvi pri zvonovih.

V Ricmanjih vlada zdaj grozen terorizem, pod katerim trpe tisti, ki hočajo ostati zvesti katoliški cerkvi. Ne upajo se iti v domačo cerkev, hodijo v druge duhovnije k sveti maši. Tudi poročiti se niso upali doma, so šli raje v Dolino k poroki. Nekaj bolnikov je treba prevideti, pa se domači ne upajo po duhovna poslati. Več otrok je rojenih, pa še niso krščeni. Še jih je nekaj, ki bi radi izpolnivali svoje krščanske dolnosti, pa se boje maščevanja sovačanov. Nekakšna mōra leži nad vasjo.

Govori se, da bodo sli Ricmanci v pravoslavlje. Zakaj, nihče ne ve. Samostalna župnija jim je bila na ponudbo, pa je niso hoteli sprejeti. Dolinskim gospodom duhovnikom pa tako že več let niso dali navadnega plačila. Sicer pa tudi, ako bodo sprejeti v pravoslavlje, bo ta sprejem samo gola

LISTEK.

Z dežele.

»Slov. Narod« čuti včasih v sebi potrebo, da si naroči članek z dežele. Bralcii njegovi res potrebujejo sem ter tam tako drastičnega sredstva, da se vzbude iz tistega duševnega drenažja, v katero jih spravlja s svojim vsakdanjim brezmiselnim pisanjem njih glasilo. Treba je, da jih potem zdrami iz tega spanja članek z dežele, kojega brezmiselnost — ni vsakdanja. Nekaj let sem opažamo, da se z železno doslednostjo in pravilnostjo naravnega zakona pojavljajo v »Slov. Narodu« taki članki z dežele.

Tudi v sredo prilezel je na dan v »Slovn. Narodu« tak članek z dežele. Člankarju silovito imponuje očitanje, ki se je zgodilo v mestnem svetu ljubljanskem, češ, da je škof po »Slovencu« žalil ženstvo. To očitanje imenuje člankar z dežele tezo, katero je nabil ljubljanski mestni zastop na škofov katedralo! No, sedaj bo pa reformacija! Jo

že imamo! Kadar se teze nabijajo, in še celo na škofove katedrale, takrat se pričenja reformacija, to se je v zgodovini, kakor pričovedejo učne knjige za spodnje razrede srednjih šol, že zgodilo. In pa kako imenitna teza! Ta bo vlekla mase! To bode vrenje! Kako dobro denejo take misli liberalnemu srcu! Prijednosti muzika reformacije tako prijetno zveni v liberalnih ušesih. Zato piše člankar z dežele dalje: »Katoliška cerkev je povsod v defenzivi in celo v naši čez oči in ušesa katoliški Avstriji. V zraku leži, kar se zove potapljanje tega srednjeveškega sistema!«

Kako more »potapljanje« »ležati v zraku«, to naj morda v kakem prihodnjem članku z dežele nam razloži člankar. Mi se na tem mestu ne bodemo pečali s člankarjem kot štilistom, marveč kot prerokom. On preročuje: »V zraku leži, kar se zove potapljanje tega srednjeveškega sistema«, neko drugo prerokovanje pa se glasi: »Et portae inferi non praevalebunt adversus eam!« In to drugo prerokovanje je podprt z avtoritetom, kateri mora trezno misleč človek ver-

jeti, z avtoritetom, ki je svoje izreke podpirala poleg drugega tudi s čudeži. Veljavnost izreka o potapljanju pa ne podpira nič, razen res čudezne brezmiselnosti vsega dotičnega članka.

Kot prerok se torej člankar ne bode izkazal. Poskuša se tudi kot kanonist, poznavalec cerkvenega prava. Njegov člankar ima naslov: »Škof in prošt«, in govori seveda o pismu č. g. prošta novomeškega do mestnega zastopa ljubljanskega. Mož pravi: »Pod svoj podpis je v tem pismu zapisal dr. Elbert: infiliran prošt. To znači, da je pisal to pismo kot cerkvena uradna oseba.« Kajneda »to znači«, da kanonist tudi ni ta člankar?

Morda pa je politik? Vederemo! Mož piše:

»Našim vladam je kaj ljubo, da se našodi med sabo koljejo. Ob tem žive; valedi tega nevarni Madjari laglje odjenjavajo in laglje dobivajo davke za to in ono, laglje »cartajo« katoliško duhovništvo, v katerem vidijo vse monarhične vlade zraven armad drugo moč za »pananje« mas, ki stremijo po boljšem kruhu.«

Madjari »cartajo« katoliško duhovništvo? In pa tisti skriti, stari, zato pa še nikakor pametni in nikkakor utemeljeni napad na vlade! Politik torej mož tudi ni, razen ako se imenuje tisti, ki piše in govori o politiki, že radi tega politik.

Pravi katoliški duhovni so člankarji »krivočni«. S te trditvijo je mož zaslužil spoštovanje vsakega pravega liberalca. Krivočni! Pogled v zgodovino nas uči ravno o nasprotju. Toda liberalcu zastonj to pripovedujemo. Nekaj bi pa člankarju svetovali. Izda naj vse svoje politične spise zbrane v eni ali več knjigah. Kedor bo vse to prebral in mogel dokazati, da je v vseh spisih kje kaj logike, za tega naj pa razpiše člankar nagrado 10.000 kron. Potem bodejo ljudje ta »dela« čitali in o njih razpravljali, kakor še o nobenem pisatelju. Tako bode postal člankar slaven in to zelo po ceni, ker nagrade ne bode treba plačati nikdar nikomur.

formalnost, ker, kakor se vidi, nimajo nobenega verskega nagiba.

Rensica je tudi, da hodijo semkaj v Trst v pravoslavno cerkev k službi božji in pri tem ne pomicljo, da sami sebe smešijo. Ali ni to smešno: hočejo biti unijati, katoličani, pa hodijo v pravoslavno cerkev, a ne v svojo domačo katoliško? Slišijo sicer tukaj v pravoslavni cerkvi staroslovenski jezik, toda ako le eno besedo od sto razumejo, zelo dvomimo. Doma pa imajo slovenske cerkvene govore, slovenske litanije in tudi petje bi bilo slovensko, ako bi pevci prišli.

Takšne so zdaj razmere v Ricmanjih. Pisali smo popolnoma objektivno. Pri tem moramo tudi priznati, da niso vsi Ricmanjci takšni. Se jih je nekaj med njimi, kateri nikakor ne odobrujejo tega početja in se nad tem zelo žaloste. Kako se bo pa vsa stvar razmotala, o tem nas pouči prihodnost. Mi smo povedali samo nekatera dejstva brez vsakega komentara.

Izpred upravnega sodišča.

Velevažna razsodba v posojilnicnih zadevah.

Hranilnica in posojilnica v Marezigh v Istri (okrajno glavarstvo Koper) ima v § 36 št. 4 svojih pravil glede svojih hranilnih knjižic sledičo določbo:

„4. Hranilna knjižica se glasi na ime vlagatelja in se izplača le temu samemu ali pa njegovemu pooblaščencu. Kot pooblaščenec vlagatelja se smatra vsak, kdor je v posesti hranilne knjižice, in tedaj posojilnico ne zadeva nikakra dolžnost, preiskovati ali presevati legitimacijo vzdigovalca, razun če je na knjižici sami na zahtevanje vložnika zabeležen poseben pridržek, ki nalaže posojilnici dolžnost, preiskovati legitimacijo (pravico) vzdigovalca k sprejemu vloge.“

Z odlokom z dne 9. januarja 1901, št. 22.095, je c. kr. namestništvo v Trstu prepovedalo imenovan posojilnici, izdajati hranilne knjižice v zmislu svojih, predstojče označenih pravil, razun če si izposluje v zmislu § 92 in 93 zadružnega zakona z dne 9. aprila 1873 d. z. št. 70 dovoljenje vlade.

Zoper ta odlok se je posojilnica pritožila do ministrstva za notranje zadeve, ki je pa pritožbo z naredbo 13. julija 1901 št. 14.973 zavrnilo, češ, da je odlok namestništva v zakonu utemeljen.

Slično se je godilo posojilnicama v Kojšem-Šmartnem v Brdih in v Čepovanu na Goriškem.

Vse tri posojilnice so se po pravdinem zastopniku „Gospodarske zveze“ dr. Šusteršiču, pritožile na upravno sodišče.

Mej tem se je zadeva, vsled podobnega postopanja c. kr. namestništva na Češkem zoper razne ondotne posojilnice, razpravljalna tudi v državni zboru. Češki poslanec dr. Fiedler vložil je nujni predlog, dokazuječ, da je postopanje vlade v tej zadevi nepostavno. Toda vladni zastopnik je odločno branil postopanje namestništva kot pravilno — sicer se pa skliceval na to, da bode itak v kratkem upravno sodišče v spornem vprašanju izreklo svoje mnenje, kateremu se bode vlada moral podvreči.

Namen vlade je seveda bil, zaprečiti svoboden razvoj posojilništva v prilog hranilnicam, bankam in poštni hranilnici.

Nakana vlade pa se je izjavilova.

Upravno sodišče je razpravljalo o tej zadevi dne 9. decembra 1902. Pritožbo je zastopal dr. Ivan Šusteršič iz Ljubljane, ki je obširno dokazoval popolno neutemeljenost in protipostavnost vladne odločbe.

Po dveurnem posvetovanju je predsednik razglasil, da se bode razsodba razglasila šele januarja 1903.

Te dni dostavile so se dr. Šusteršiču tozadovne razsodbe. Upravno sodišče je v vseh treh slučajih razveljavilo določbe vladke kot nepostavne in izreklo enkrat za vselej javno in točno, da sme vsaka posojilnica svobodno, brez vlad-

neg a dovoljenja, izdajati take hranilne knjižice.

S tem je zmagonosno končan boj, katerega so bojevale že od leta 1897. sem posojilnice v raznih kronovinah, osobito na Primorskem, Češkem itd. za svobodno pravico, izdajati hranilne knjižice, naj bode vladci všeč ali ne!

Kar nas pa še posebno veseli, je, da je to zmago, ki je velepomenljiva za vse avstrijsko posojilništvo, izbojevala naša dična „Gospodarska zvezda“, koji k temu uspehu, ki je vzbudil pozornost v celidržavi, naj prisrčneje čestita.

Državni zbor.

Dunaj, 20. sušča.

Avstro-ogrška nagodba.

Cudno! Vsi govorniki od prvega do zadnjega grajajo avstro-ogrško nagodbo, ki sta jo na Silvestrov večer podpisala ministerska predsednika dr. Körber in pl. Szell pri Sacherju na Dunaju. Grajal jo je prvi govornik dr. Bärenreither, četudi v rokavicih, grajala sta jo govornika poljskega kluba dr. Kolischera in dr. Glebinka, dr. Pfaffinger v imenu nemške predne stranke, baron Parisch v imenu češkega konservativnega veleposilstva, in vendar bodo vse te stranke glasovale za na godbo, ki je vladci že danes zagotovljena.

Ta uganka pa nam je takoj jasna, ako nagodbo pojasnimo kot celoto, ako uvažujemo njen veliki politični in gospodarski pomen. Ker bodo tekmo razprav v odseknu onim, ki se zanimajo za to povsem državno vprašanje, po možnosti pojasnil vse poglavja tega vprašanja, rečem danes kratko: Carinska in trgovska pogodba z Ogrsko je poleg skupnega vladarja edina vez, ki danes še druži in veže habsburško državo. Vprašanje je torej: Ali naj ostane do 30. junija 1913, torej za bodočih deset let, realna unija ali naj se zamenja s personalno? Z drugimi besedami: Ali naj ostane Avstrija še velesila v Evropi ali naj se razdrži v dve srednji državi, ki imata sicer še skupnega vladarja, sicer pa vsaka svoje: svojo armado, svojo posebno carinsko in trgovska politiko nasproti vnanjem državam, svoj denar, svojo banko itd.

Sicer vse kaže, da gremo to rakovo pot, da voda teče na ogrske mline, toda kar je ustvarila stoletna zgodovina vladarske hiše, česar niso raztrgali vnanji in domači sovražniki, tega tudi avstrijski parlament nostri. In ko bi tudi avstrijski parlament od klonil nagodbo, najdejo merodajni faktorji še vedno sredstvo, ki more preprečiti razpad skupne države.

A drugo vprašanje je, ali mora Avstrija biti vedno travnik za madjarske kosce, pašnik za madjarske pastirje, zelnik za madjarske kubarje? Ali mora vedno Avstrija plačevati troške za madjarsko megalomanijo in šovinizem? V tem oziru so grešili — avstrijski državniki in poslanci prvič l. 1867. Tedaj so Madjarom ponudili prst, a Madjari so zgrabili za roko in danes Avstrije država za vrat. Vsaka poznejša nagodba bila je nov udarec za Avstrijo in zmaga Ogrske v tem ali drugem vprašanju, kar se pojasnim. V nekem oziru je sedanja nagodba še neugodnejša, nego Badenjeva, ker dr. pl. Körber je podpisal pogodbo, dočim so bile pred šestimi leti in tudi še za grofa Thuna mogče razne premembe. In konečno si je vladci zagotovila večino za nagodbo s koncesijami, katere bodo tudi južni Slovani čutili na svojem životu.

Edino le v carinskem tarifu se nekatere carinske postavke, katere more vlada še po sledobno premeniti v dogovoru z ogrsko vladom, ako bodo carinski odsek odločno zagovarjal avstrijske in v obči državne koristi. Carinski tarif bodo namreč tvoril podlago za carinske in trgovske pogodbe z vnanjimi državami.

Ali pa je ta zadnja nagodba z Ogrsko ali ne, o tem naj si v prvi vrsti belijo glave avstrijski državniki, ki imajo in bodo imeli vladno krmilo v rokah. Grešili bi proti državi in njeni slavnemu vladarski hiši, ko bi na daljnjih deset let mirno spali in dremali v svojih naslonjačih. Kdor hoče vladati, mora zreti in videti v bodočnost ter skrbeti, da državni voz ne zdrdi v jarek ter se razruši. Treba je napeti vajete proti onim, ki teže po razdržitvi, a ne natikati brzde tem, ki žele trdno, močno in slavno državo, v kateri hočejo imeti zagotovljen svoj obstanek, zajamčeno narodno avtonomijo. Salus reipublicae suprema lex esto, ne pa dvomljiva čast avstrijskih Kunktatorjev.

* * *

Danes so doslej govorili: Dr. Mettal, Biankini, dr. Glebinksi, Nikolaj Wassilkov, Peschka in Fresl. Oglašeni je še delga vrsta govornikov. Ker pa malone vsak govornik govorí skoraj praznem klopm, hočejo še oglašeni govorniki v nagodbenem in carinskem odseku ter pri drugem branju izražati svoje želje in za-

teve. Kot glavna govornika govorita še danes (contra) Kaiser, (pro) Schrott.

Ker je v sredo praznik, bode bodoča seje še le v četrtek.

Sestanek hrvatske regnikolarne deputacije.

Prihodnji četrtek se snide hrvatska regnikolarna deputacija, da odobri po poročevalcu dr. Egersdorferju sestavljeni odgovor na mažarsko poročilo. Razume se, da bode hrvatska deputacija odgovorila ogrske zopet čisto pohlevno, kajti mažaroni se drže gesla, da se močnejši ne sme dražiti s prevelikimi zahtevami. Sicer bi se mogla zdaj hrvatska regnikolarna deputacija pozivati na javno mnenje v Hrvatski proti ogrskim zahtevam, toda mažaroni niso še nikdar računali z javnim mnenjem in ga izkušajo potlačiti, če se kje pojavi. Mi smo se že izjavili o tej finančialnej nagodbi, da so vasi ti dogovori brez vsake posebne vrednosti. Ban se je z ogrsko vlado že poprej dogovoril, kako mora nagodba izpasti, da bodo od dohodkov toliko, kolikor potrebuje za vzdrževanje svojega sistema, ki je Mažarom seveda po volji. Ogrska vlada bodo tudi dala banu 4 do 5 milijonov krov, samo da ostane v mažaronskem smislu vse pri starem. Razumi se, da bodo bana ves mažaronski sistem pozdravljali kot zmagovalca naproti Ogrskej, v resnici pa se je vse dogodilo po sporazumu med njim in ogrsko vlado. Neodvisni Hrvati bodo morali seveda še dalje delati za samostalne financije, a odločno bodo mogli to svojo zahtevo obnoviti, ko bodo ves hrvatski narod preščinjen s to idejo. To se pa da doseči le z narodno organizacijo, ki se je začela zdaj na Hrvatskem lepo razvijati. Le vstrajati je treba v tem težavnem delu, plod gotovo ne izostane.

Zedinjenje Staro- in Mladočehov.

Dunajski „Informaciji“ javljajo iz Prage, da se strankarske razmere na Češkem v kratkem znatno premene. V polnem tiru so namreč pogajanja, ki merijo na to, da se Staročehi in Mladočehi spoje v eno političko stranko. Najoziji zavezniki „Narodnih Listov“ bodo seveda ostali izvan te najnovejše zveze, ker s takimi elementi brezvonom noben staročehski politik ne bo hotel sklepati zvez. Dosedaj je seveda to važno vprašanje še v prvem stadiju razvoja, vendar kažejo vsa znamenja, da se ta poiskus posreči prej ali slej. Razmere, kakoršne so sedaj, so nevzdržljive posebno za Mladočeha, ki dobro vedo, da jim radikalci in agrarci konečno izpodkopljejo tla ter da se morejo vzdržati na površju edino le še s pomočjo ljudstvu prijaznih Staročehov. Po tej zvezi bi navstali na Češkem le dve večji politički stranki, nova zveza Staro- in Mladočehov ter stranka narodnih socialcev, ki bi jim prva znatno otežkočila stališče meju narodom.

Čudna prepoved.

Hrvatski rodoljubi v Oseku so sklenili sklicati veliko narodno skupščino, na kateri bi bili razpravljali o samostalnih financijah in o novih vojaških zahtevah. Mestna politična oblast pa ni dovolila, da se skupščina skliče v nedeljo, češ, da se je bati na ta dan izgredov; skupščina naj se skliče na delavnik. To pa ne pomeni nič drugega, nego postave o sestajanju samovoljno tolmačiti in mirno meščanstvo dražiti. Sicer se pa ve, da je ravno mestna oblast v Oseku najbolj zagrizena madjaronska ekspozitura zagrebške madjaronske centralne oblasti, ki je tako predprzna, da je pred nedavnim v nekem razpisanim natečaju zahtevala od določnega prositelja znanje madjarskega jezika, kar je čisto nepostavno. Da tako oblast tako samovoljno prezira zahteve oseških meščanov, se ni čuditi. Razumi se, da bodo za tako nepostavno ravnanje dobila ta oblast od madjaronske centralne poхvalo za svoje domoljubno delo. Oseški rodoljubi se seveda niso preplašili te prepovedi ter sklicejo skupščino na delavnik in je gotovo, da bodo na tej skupščini madjaronska klika svoje zasluženo plačilo.

Iz tabora ogrske opozicije.

Vodje ogrske opozicije z nekakim ogroženjem zavračajo veste iz liberalnih vladnih krogov, češ da bo opozicija presedila in opustila obstrukcijo. Ti vodje izjavljajo, da bo obstrukcija trajala dalje, a le proti vojnim predlogom. Če vlada predloži zbornici proračunski provizorij ali pa uradniški zakon, bota rešena v najkrajšem času, večjih koncessij pa opozicija ne pozna ter se parlamentarni položaj v tem oziru prav nič ne izpremeni. Krivda pa po mnenju teh ljudi zadene edino le vlado, ki noče niti z mazincem ganiti, da bi se ustreglo zahtevam opozicije. V takih razmerah pač ni čudno, če se tudi že v liberalnih krogih vedno bolj pogosteje čuje glas o krizi v Szellovem kabinetu, in ki pravi, da je kroni popolno vseeno, kdo je največ zakrivil neugodni parlamentarni položaj. Zahtevati mora le, da se načrti odobre. Če se to ne posreči Szellu, se bo pa moral komu drugemu. — Opozicija je torej še vedno trdno prepričana, da do-

seje svoj konečni cilj: krizo v Szellovem kabinetu. — Vendar v najnovejšem dasu dohajo iz Budimpešte vesti, iz katerih bi se dalо sklepati, da se bo rešila parlamentarna kriza tudi brez kabinetne krize. 500 ogrskih častnikov bo v kratkem premeščenih iz Avstrije na Ogrsko. To je brezvonom ena večjih koncessij, ki jo zahteva opozicija.

Dogodki na budimpeštanski univerzi.

Svojedobno smo poročali, da je vključno odločnemu protestu katoliškega dijaštvu na budimpeštanski univerzi senat dal odstraniti iz vseh dvoran razpela ter s tem ustregel zahtevam židovskega dijaštvu. Katoliško dijaštvu je dolgo časa mirno prenašalo to nedučeno poniranje ter čakalo boljših razmer. Univerza je dobila mej tem novega rektora v osebi profesorja Kethya. Temu je minulo sredo deputacija katoliškega dijaštvu izročila spomenico, v kateri zahteva, da se zopet na mesto razpela, stara vsečilišča zastava zopet okrasi s križem ter iznova popolni stolica za krščansko filozofijo. Rektor je dal deloma povolen odgovor, konečno bo pa tej zadevi razsojal akademični senat.

Combesova zmaga.

V sredini seji francoske poslanske zbornice je Combes s svojimi framsonskimi kolegi slavil svojo prvo zmago, na katero pa ne more biti posebno ponosen, ker znaša večina le 43 glasov. Zbornica je namreč s 300 glasov proti 257 odobrila predlog komisije, da se brez nadrobne razprave odreče avtorizacijo vsem kongregacijam, ki se pečajo spuškom. Zgodilo se je to v imenu svobode, ker se, kakor je naglašal poročevalec Rabier, „kongregacije pečajo samo s političko agitacijo, so sovražnike republike moderne države, vsake svobodne misli.“ V podkrepljenje svojih trditve je poročevalec vedel storijo v neki samostanski šoli, v kateri so baje otroci morali glasovati za kandidat te ali one stranke, da so se vodje tako prepričali o nazorih staršev. Večje budalosti Rabier sploh ni mogel izustiti. Končno je naglašal, da so se občine izjavile za kongregacije le iz strahu (!) pred njimi.

Najbolj strupeno je pa govoril Combes sam. Izjavil je mej drugim tole: »Svoboda pouka ni absolutno pravodržljavljajov; treba zahvatiti to potovih pogojev. Kongregacije niso zmožne zavajni pouk. Redovnik pozna le en svet, samostan, ves njegov pouk je v nasprotju z moderno družbo. To je nevarno za moralno (!) in narodno edinstvo našega naroda. Pouk v samostanskih šolah pripravlja mladino za kontre-revolucijo. Zbornica bo te kongregacije odstranila z enim sklepon. Razprava o vsaki preščini posebej bi izpolnila celo legislativno dobo. Razgovarjati bi se morali o 451 zakonih. Vse kongregacije napolnjuje isti duh. Duh revolucije, ki ga kljemo, naj jih definitivno potisne v preteklost; obsegne se po nравi in duhu demokracije.« Za kongregacije sta seve zman govorila Renault-Molliére in Ribot. Posebno zadnji govor je bil za vlado naravnost unčevalen. Celo Jaures in Jules Ferry, pravi govornik, svare pred nasilnostjo proti cerkvi. Sedaj se preganja cerkev. V nobeni deželi na svetu ne preprečujejo katolikom, da ne bi smeli pošljati otrok v verske šole, niti na Angleškem ni v svobodni, napredni Ameriki. Le francoska vlada si država nastopiti to pot. — Mej njegovim govorom so framsoni strahovito rohneli, ker so komaj čakali glasovanja. Končno se je odrazil komisiji predlog nacionalista Rocheja, naj se vse te kongregacije razpušte in se ne vrednuje. S tem je zapečatena usoda učencev redov, v ponedeljek pridejo na vrsto ostale kongregacije. Zanimivo je, da se je pri zadnjem glasovanju vladni izvernilo 25 vladinovcev, mej temi tudi bivši

I. Priloga 65. štev. „Slovenca“ dné 21. marca 1903.

tranji politiki, ki jih pričakujejo od »velikega« Chamberlaina. Zdi se, da se je stara vladna stranka že davno preživel.

Iz brzojavk.

Nagodbena razprava je bila sinoč malo pred deveto uro rešena v prvem branju in sprejet predlog posl. Baernreitherja, naj se izvoli poseben carinski odsek. — Centrum in Pitreichov uka z. Interpelacijo centra so že podpisali zastopniki skoraj vseh parlamentarnih strank. — Demonstratione v Budimpešti. Povodom obletnice Košutove smrti so priredili dijaki na vsečišču veliko demonstracijo, ker ni bila na poslopu razobešena črna zastava. Dijaštvo je obmetalo policijo s kamenjem. Policijski ravnatelj je ranjen na glavi. — Grof Bülow drž. zbornice je izjavil grof Bülow, da so Marjari slaba opora trozvez, ter jim pripokoval, naj ne nasprotujejo nemški kulturi, osteri se imajo toliko zahvaliti. — Načrt naločitvi zakonske zveze. Zanardellijeva vlada še sedaj ni mogla sprati v plenum zbornice tega zloglasnega nazrta. Opozicija očita Zanardelliju, da se boji pa svoj ministerski stolec. — Portugalci Arodajajo posestvo v Južni Afriki. Listi javljajo, da je potovanje pralja Edvarda v Lzbono v zvezi z nakonom zelo važnega portugalskega ozemlja v užni Afriki.

Tedenski koledar.

Nedelja, 22. marca: 4. postna; Oktavijan m.; evangelijski: Jezus nasiti 5000 mož. Jan. 6. — Ponедeljek, 23. marca: Akvila in Pelagija mm. — Torek, 24. marca: Gabrijel nadangelj. — Sreda, 25. marca: Oznanjenje Device Marije. — Četrtek, 26. marca: Teodor škof. — Petek, 27. marca: Janez Dam, cerkv. ud. Sv. Kri Gospodova. — Sobota, 28. marca: Janez Kapistran. — Solnce izide dne 25. marca ob 5. uri 56 minut, zaide pa ob 6. uri 16 m. — Musica sacra v nedeljo 22. marca: V stolni cerkvi velika maša ob 10. uri: Maša »Jesu Redemptor», zl. Adolf Kaim, graduale in traktus »Lætate sum», zložil Anton Foerster, ofertorij »Laudate Dominum», zl. dr. Fran Witt.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 21. marca.

Narodno izdajstvo liberalne stranke, katero gre tako daleč, da se najvažnejše postojanke slovenske, ki se bodo v prihodnji dobi razvile v industrialna središča dežele, že naprej prepuste Nemcem, samo da ti drže še nekaj časa onih par oseb po konci, ki danes reprezentirajo takozvanoto »slovensko narodno-napredno stranko« — to izdajstvo, ki smo ga mi v sredo popolnoma razkrinkali in osvetlili z najbolj klasično pričo — baronom Schweglem samim — je v liberalne kroge zadelo kakor strela z jasnega. Res, mnogo potrpljenja so že imeli liberalci s svojim strankarskim vodstvom. Pod vplivom katoliško-narodne stranke se je priredil vseslovenski shod (Tavčar je žel domino igrat!) in katol.-narodni poslanci so vse storili, da se je v deželnih zbornicah sklenila sprava med slovenskimi strankama, da dobi kranjska dežela vendar zopet slovensko večino v svojem glavnem zastopstvu. Vse to so liberalci razbili, kajti oni niso hoteli delovati skupno s slovenskimi poslanci, ampak so si zase mnogo več obetali, ako slovensko narodnost izdajo in sezvežejo z nimi, ki so uničenje slovenstva zapisali na svoj prapor. Vsaka odkrita slovenska duša se je zgrozila takrat nad to neznačajnostjo. A vodstvo stranke je liberalce mirilo, če: »Saj to ne veže nikogar, kakor le poslanice v deželnem zboru. Izven deželnega zborna smo najboljši Slovenci. A prišli so škandalozni prizori v državni zbornici. Slovenski liberalci so se v držav. zboru zvezali z vsemi proti slovenskim zastopnikom. Tudi to so naši naprednjaki! Še prenesli, ker vodstvo jih je tolažilo: »To je potrebno, da uničimo klerikalce; če tega ne storimo, nas bo Šusterič vse pohrustal s kostmi in kožo. In liberalna drobnica je zopet poslušala svoje ovne in drla za njimi, čakajoč, kdaj pride oni veliki dan, da bodo liberalci in vsemi proti velikem zadnjega klerikalca. A ta

dan noče priti, pač pa prihaja na dan lažniva perfidija, s katero so gotovi ljudje motili liberalno narodnjaštvo v deželi. »Slov. Narod« zagotavlja z uprav cigansko prednostjo, da dogovori med njegovo stranko in med Nemci ne segajo čez okvir deželne zbornice, v trenutku, ko imamo vse pismene dokaze v rokah, da je liberalna stranka za nemško podporo in prijaznost izdalain prodala slovenstvo Jesenic in Tržiča in s tem Nemcem prepustila industrialno bodočnost kranjske dežele! In vrhunc perfidije je v tem, da so Nemcem zastavili glasove ravno o nich svojih pristašev, katerim so se lagali, da »zveza ne presegajo okvirja deželne zbornice«. Čujte, liberalci, kateri imate še kaj narodnega čuvstva! Ali morete to dalje prenatisi? Ali ni vaša dolžnost, da skličete strankarski shod vse dežele in pokličete na odgovor vodstvo, katero se upa tako delati z vami? Ako liberalna stranka nima moralne sile, dato stori, potem ne zasuži, da dalje eksistira, ampak je dolžnost vsakega poštenega človeka, da jo pomaga uničevati. S temi voditelji smo mi že izgovorili zadnjo besedo. Zdaj apeliramo na vse pristaše liberalne stranke in jih pozivljamo, naj pokazejo, ali so tudi oni izdajalci, ali pa je še mogoče s katerim izmed njih sodelovati v blagor slovenskega naroda!

»Slovenska zveza« in njeni sprotniki. Že davno se niso naši liberalci tako osmešili, kakor zdaj, ko se čutijo zopet enkrat poklicane, kritizirati »Slovensko zvezo«. Tetka »Edinost« je zopet sedla na lim židovskim časnikarjem. Ni se ozirala glede programa »Slovenske zvezze« na obvestilo »Slovenca«, ki se glasi: »Klub vidi smoter svojega delovanja v svobodnem razvoju države in njenih narodov na krščansko-demokratičnem temelju in zahteva osobito razširjenja političnih pravic ljudstva na temelju splošne volivne pravice, podkrepljenje in razvoj samouprave ter gospodarske in socialne reforme na korist produktivnega stanovoma: kmetskemu, obrtnemu in delavskemu stanu. Svojo posebno nalogu vidi klub v boju za enakopravnost narodov v državi«, ampak posnela je rajše po židovskih poročilih, da se je »Slovenska zveza« izjavila za deželno avtonomijo. Radi tega se je »Edinost« cel teden postavljala na glavo, dasi v programu »Slovenske zvezze«, kakor priča »Slovenčev« poročilo, niniti besede o deželni avtonomiji in je pod samoupravo razumeti narodno avtonomijo, samoupravo ljudstva, katera obsega tudi občine, stanove itd. Da bi se »Edinost« radi te skušnje izpametovala, seve ni upanja. Tudi »Information« je zgubila radi tega mnogo nepotrebnih besedi. »Narod« je igral pri tej polemiki ulogo stare koklike, ki neumno koklja za »Edinostjo« v svet, a ne ve, kaj. Mi vidimo v tem nov izraz konfuznosti in brezglavnosti gotovih liberalnih krogov, ki tavajo od nerodnosti do nerodnosti in so se sami tako onemogočili, da jih vse zasmehuje. — »Edinost« tudi pravi, da je »Slovenska zveza« samo »Slovenca« javila izvolitev novega načelstva, »Edinost« pa nič ne poroča in jo s tem prezira. Da malo potolažimo razburjeno »Edinost«, ji povemo, da »Slovenska zvezza« nam ničesar javila in je le zasluga našega spretnega dunajskega poročevalca, da smo mi obvestilo hitro prejeli. Naj si »Edinost« preskrbi kakega poročevalca, pa bo istočasno dobila obvestilo, radi svoje nerodnosti naj se pa nikar ne kreg nad »Slovensko zvezo«.

Rešil se jih je. Znano je tudi našim somišljenikom, da je liberalna stranka zvala g. Zavadila, duhovnika lavantske škofije, da je vstopil v uredništvo »Slov. Narod« in »Rodoljuba«. G. Zavadil je spoznal življenje in delovanje pri liberalni stranki in storil vse korake, da se je zopet resi. Naprosil nas je, da objavimo sledoč izjava: Izjava. Ker sem trdno sklenil na stopiti zopet pot duhovskega življenja, preklicujem s tem vse, kar koli sem kedaj pisal proti sv. katoliški cerkvi, njenim naukom in naredbam ali proti njenim služabnikom, in prosim odpuščanja vse, katerim sem kakorkoli dajal pohujanje ali s svojim pisanjem ali s svojim vedenjem, katero iz vsega srca obžalujem. Bog mi daj svoje pomod, da morem vse to popraviti. Njegovi milosti priporočam svojo dušo za sedanje in prihodnje življenje. V Mariboru, dne 20. marca 1903. A. Zavadil, duhovnik.

Na sestanku »Leonove družbe« v sredo zvečer je bil jako živahn razgovor. Najprej je g. dr. Krek čital lepo pesem v slavo starčku Leonu XIII., kot simbolu nemirnosti. Abs. iur. g. Dermastia je predaval o novem civilnem pravdinem redu. Kazal je na principielle vrline novega zakonodavstva v etičnem, ekonomičnem, socialnem oziru. Vse se vrši preprosteje, hitreje, ceneje. Sodnik ni več le hladen zastopnik formalne resnice, ampak naje mar tudi materielna resnica in pomaga vmes s svojim subjektivnim spoznanjem. Oficielna maksima je varovati stranke. Ustnene razprave dajejo strankam tudi priliko, vplivati na razvoj in smer pravde in tako se širi zanimanje in spoznavanje, novi red izobražuje ljudstvo. Krive prisegje so omejene, kar je v etičnem oziru velikega pomena. Tudi eksekucijski red je cenejši in boljši. Govornik je omenil tudi razne hibe in nedostatke novega pravdnega reda, a vobče, dejal je, odgovarja novi civilni pravdni red večini socialnih zahtev in nosi v sebi kali boljšega zakonodavstva bodočnosti. — O predmetu se je uvela živahnha debata. Bil se je boj, kakor so opazili ne direktno interesirani poslušalci, med idealom in življenjem, med teorijo in praksjo. Sli smo domov s prepričanjem, da bo novi civilni pravdni red dosti dober, morda izvrsten, če bodo mladi sodniki zares izobraženi, prešinjeni s socialnim duhom novega zakonodavstva, in seveda — kar se samo po sebi razume — pošteni in pravični. Kot preservativ zoper mogoče zlorabe — novi civilni pravdni red veliko prepušča subjektivnosti sodnikovi — pa bi morala biti kaka resna kazenska določba! Nato se je vnela jako zanimiva debata, v kateri sta zlasti gg. dr. Brejc in dr. Poček iz svoje juridične prakse naglašala tudi marsikatero pomanjkljivost, ki je ostala v novem civilnopravdnem redu in je gosp. dr. Brejc še zlasti kritiziral sedanji ekskucijski red, ki nikakor ne ustreza in je nujno potreben radikalne izpremembe. — Prihodnji sestanek bo v sredo 1. aprila. Predaval bo g. dr. Jan. Evangel. Krek o Kantu in moderni protestantovski apologetiki.

Porotniki. Deželno sodišče na Nižjem Avstrijskem je dalo nižjim instancam navod, po katerem bi se bolje sestavljale porotne liste, kakor doslej. Mislimo, da bi bilo tudi pri nas neobhodno potrebno, da se da določnim instancam nov navod. Kajti sedanje porotne liste so pri nas tako sestavljene, da se nikdar ne more govoriti o pravih ljudskih sodbah, kar naj bi bile porotne sodbe po namenu te institucije. Poglejte le po posameznih krajev imena porotnikov, in videli boste, da so vedno isti krogi, iz katerih se jemljejo porotniki, a mnogo oseb, ki so bolj sposobne po inteligenci in po osebni praviljnosti, ne pride nikdar na porotno klop. Na Gorenjskem in Notranjskem poznamo vrle, povsem neodvisne in tako izobražene posestnike in obrtnike, kateri še nikdar niso bili porotniki, med tem, ko prihajajo iz istega kraja mnogo manj za tako veden posel kvalificirani ljudje vsako leto na vrsto. Ta nedostatek je javno znan, a nič se ne stori, ampak nasprotno: zadnji čas je postal še slabša. Zato pa bi bila dolžnost kompe-

tentnih krovov, da v tem oziru sanirajo naše razmere v interesu ugleda pravosodja.

Konkurz Schumi je zopet pokazal, kako hitri so liberalci, kadar delajo nalači napačne sklepe, da bi svojim bravočem načelom kakever nevesnico. Zveza Schumi je »Gospodarsko zvezo« sledila: »Gospodarska zveza« je intervenirala za Schumi kot svojega trgovskega člana proti zastavi vsega njegovega blaga in poleg tega še proti zadostnemu poročtu. To je storila v smislu svojih pravil. Vse tirjatev znaša le 64.000 K., katere niso v nobeni nevarnosti, kakor je iz navedenega jasno. Za »Gospodarsko zvezo« je torej vse eno, ali je Schumi v Ljubljani ali v Ameriki, ker je že itak vse njena last in ker je v njegovi trgovini imela že sedaj v rokah blagajno in blago. Kako more torej »Narod« kar naenkrat — v protislovju s svojim lastnim poročilom — pisati, da ima »Gospodarska zveza« izgube najmanj 80.000 kron in da bo morala napovedati konkurs. Odškod naj ima tako izgubo? »Gospodarska zveza« je postopala dovolj varno in ne rabila liberalnih kuratorjev. Liberalcem je zopet enkrat zlobna želja rodila neumno vero. Konkurz »Gospodarske zveze« je stvar, na katero lahko liberalci čakajo, dokler jih veseli tako čakanje. A gledajo naj, da prej ne pride v konkurz kak njihov denarni zavod, kateri je pri liberalnem gospodarstvu mnogo bolj v nevarnosti! Liberalci naj torej obrnejo skrb le na svoje zavode, ki so bolj potreben nadzorstva, kakor pa »Gospodarska zveza«! »Ljudska posojilnica« pa ni pri vsej stvari niti najmanj prizadeta in nima tirjati niti vinarja.

Slovenski časnikarski sestanek v Budimpešti Osrednji odbor slovenskih časnikarjev v Pragi se je obrnil do budimpeštskega časnikarskega društva »Othonak« v vprašanjem, bi se li mogel nadejati simpatičnega sprejema od strani budimpeštskih tovaršev v služaju, aki bi priredil sestanek slovenskih časnikarjev 1. 1904 v Budimpešti. Odbor društva »Othonak« se je na predlog svojega predsednika člana magnatske zbornice Evgena Rakoci izjavil, da bo slovenske kolege arčno sprejeli in jim dali tudi svoje društvene prostore na razpolago. Praski odbor je pisal v Budimpešti v madžarskini, a dobil je iz Budimpešte češki odgovor. Letos bo, kakor znano, sestanek slovenskih časnikarjev v Plznu. O lanskem shodu slovenskih časnikarjev v Ljubljani izide o tej priliki posebna knjiga.

Slavnost slovenskega katol. soc. delavstva v Gorici. Odbor »Slov. katol. delavskoga društva v Gorici« je sklenil, da se bude novi društveni zastava blagoslovila dne 3. maja t. j. na praznik varstva sv. Jožefa. Po slovesnosti bo slavnostno zborovanje in veselica v proslavo papeževega jubileja. Več naznamo v kratkem. »Slov. kat. delavsko društvo«, ki šteje zdaj nad 500 rednih članov, je pristopilo k »slovensko-krščanski socialni zvezi« v Ljubljani.

K »Slov. krščansko socialni zvezzi« so pristopila dalje društva: 44. Katol. društvo rokodelskih pomočnikov na Vrhniku. 45. Katol. delavska društva v Idriji. 46. Farna knjižnica v Selcah.

V mariborskem »Narodnem Domu« je prevzel restavracijo gosp. Sayl s Češkega.

— Nova slovenska posojilnica se je ustanovila pri Mariji na Žali okraj Beljak. — Dobavni raspis. — kr. trgovinsko ministerstvo je naznalo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo zradi nabave 100 odelj. (kocev) iz kozje dlake v pisarni vojne materialne zaloge divizije Morava v Nišu dne 28. marca t. l. vršila ustrena javna dražba. Kdor namerava dobiti prevzeti, se vabi, da se omenjenega dražbe udeleži. Kavcija znaša za srbske državljane 10%, za tujce 15%. Uzorci in pogoji so vsak dan in v navedeni pisarni na vpogled.

— Na Vranskem se je ustanovilo katoličko-slovensko izobraževalno društvo. Pristopilo je takoj 70 udov. Zivelj!

— Druga železniška zveza s Trstom. »Zeit« poroča, da je železniškemu ministerstvu do tega, da se druga železniška zveza s Trstom prej ko prej izvede. Pri-

pravilna dela za črto med Podbrdom in Gorico so baje že dovršena in se delo odda v najkrajšem času. Tudi glede proge med Gorico in Trstom se je ukrenilo vse potrebno, da se tudi ta proga izdelal do konca leta 1905. Ob jednem se dela tudi na to, da se izvrše o pravem času tudi vse dela v tržaški luki, ki so v neposredni zvezi s to železnico.

Pomanjkanje učiteljstva na Kranjskem. Izpraznjeni služb je do zdaj nad 30, prosilcev pa manjka. Deželni šolski svet si pomaga (?) s pomožnimi učitelji in upokojenimi (!) nadučitelji, a še teh ne more dobiti dovelj! Lepa perspektiva za bodočnost!

O tržaških razmerah prinaša dnešnji "Slov. List" zanimiv dopis: »Začetek — konča?«

Mati ū. g. dr Kreka ni bila, kakor smo poročali, rojena pri sv. Gregorju, ampak v Sodražici.

Razpisani sta dve ustanovi (letnih 315 K in letnih 240 K) za dijke tehničnih visokih šol v Gradcu in na Dunaju. Prošnje do 30. t. m. na ravnateljstvo kranjske braničnice.

Snega leži po notranjskih in dolenskih hribih še za ped visoko.

Nov tamburaški zbor V Međinjah so ustanovili mladeniči Marijine družbe 14 članov broječ tamburaški zbor, ki obeta lepo prihodnost.

Stavbno zadrugo so si ustanovali celjski Nemci, ker jih je lepo napredovanje slovenske zadruge »Lastni dom«. Kupili so za stavbišče devet oravov zemljišča na kraju, ki je za stavbišče kar mogoče naj manj primeren, nameč takozvani »Burg Friedhof«, ki je najbolj izpostavljen znamenitostnim povodnjim. Nemški celjski hišni posestniki mrmrajo, ker se boje, da jim ta zadruga npravi škodo.

Za Murskega Sokola je na branji doslej 456 krov 32 vin. Tudi slovenska duhovščina ima častno mesto međ darovalci.

Češki Sokol v Celju Prihodnjo spomlad se povabijo v Celje na izlet "Sokoli" s Češkega, Moravskega in Slezije. Takrat jih bo prišlo, da le mogoče dva do tri tisoč. Češi bodo utegnili, privedeli jih bodo sam starosta češkega "Sokola", dr. Podlipny. Spored tega velepomenljivega izleta čeških bratov na celjska slovenska tla bomo v kratkem natančneje objavili. Za red bodo takrat "Sokoli" sami skrbeli, kajti prišlo jih bodo toliko, da bi celjska policija ne mogla sama izpolniti svoje naloge.

Podraženi lončarski izdelki Iz Komende pri Kamniku se nam piše: Po širni domovini znani lončarski industriji, ki se zlasti mnogo goji v občini Miaka pri Komendi, preti vsled znatnega podraženja surovin velika sila. Če neila, barvila, lošča in osobito drv rastejo leto za letom, isto tako dvigajo se cene delavnih močij. Lončarski obrtnik pri obilem in resnično napornem delu vrame v mnogih slučajih komaj isto nazaj, kar ga stanejo gori navedene surovine da, primeri se le premnogokrat, da niti za svoje in za delo svoje rodbine ni odškodovan. Ni se čuditi, da blagostanje izmed tega ljudstva izginja ter mu vedno bolj preti siromaštvo, koje mu prej ali slej potisne potni les v roko iskatki si zasluka v — tujini! Glavni vzrok temu pa so cene raznovrstnih lončarskih izdelkov, cene, ki so od pamtevka sem ostale še nespremenjene in se gibljejo še vedno v oni nizki meri, kakor so se v časih, ko je bila cena surovin in osobito drv polovico nižja nego dandanes. Da bi se obstoječe razmere vsaj po možnosti zboljšale, da bi lončarski obrtnik dobil vsaj malenkostno odškodovanje za svoj trud, sklenili so dne 14 februarja t. l. pri županstvu občine Miaka zbrani lončarski mojstri, da dvignejo z dnem 1. aprila t. l. pri raznovrstnih svojih izdelkih ceno za dve kroni na 100 kosov. Obvezali so se z ozirom na gori navedeno brez vsake izjemne priči in vstajati. Gospodje odjemalci na veliko kakor tudi slavno občinstvo pa je prošeno to stvar na znanje vzet. Istopako se prosi slovensko časopisje, da blagovoli te vratico ponatisniti!

Nemško planinstvo. Sekcija "Krain" nemškega planinskega društva je imela v preteklem letu dohodkov 15.378 K in izdatkov 15.314 K.

Na Nanosu je bil včeraj velik gozdni požar. Podnetila ga je zlobna roka.

Goljufija. Prejel je trgovca z lesom g. Franc Zupanc na Lancovem pismo oddano v Ljubljani, v katerem bi imeli biti 4 bankovci po 100 krov — ali bilo je v njem 6 zvezkov starega papirja z isto tezo. Dognalo se je, da se je goljufija zgordila, še preden da je bilo pismo počasi izročeno.

Potres so čutili včeraj po noči na Gorenjem Štajerskem. Sunki so bili tako močni, da so kletke s ptidi padale na tla.

Tatvina. V noči na 19. marca je vzlomil v Radovljici tat v kuhinjo pri hiši št. 50, ter odnesel dokaj suhega mesa.

Iz Radovljice se nam poroča, da se je tam proslava papeževe petindvajsetice izborna izvršila. Marijina družba je

priredila krasne deklamacije, »Lurško pastirico« so dekleta prav dobro igrala. Posebno večje ulog, so bile kar v najboljih rokah.

Atilov grob. Preiskava v zadnjih dneh na tem mesta je dognala, da je neki kmet pri Sv. Janezu na Dravskem polju izkopal le neki star železen zabož z raznovrstno železnino. To je dal povod, da so ljudje okoli Vurberga in Račega jeli govoriti o odkritju Atilovega groba.

Novo društvo. V Rodiku so ustavili braino in pevsko društvo „Jurčič“. Pravila so že potrjena od ces. kr. vlade v Trstu.

Gradec — največje slovensko mesto na Štajerskem. Nemci odhkujejo graščo mesto z naslovom »najbolj nemškega mesta«. Interesantno pa je na tem, da je Gradec tudi največje — slovensko mesto na Štajerskem. V Gradcu živi kakih 25.000 Slovencev. Toliko pa jih ni v nobenem drugem mestu na Štajerskem.

Nemške predstave po Kranjskem namerava prirediti Gustav Hackenschmidt in je za to dobil že dovoljenje od deželne vlade. Ali mu bodo Slovenci pokazali, da ne marajo take nemške kulture?

Mattonijev Giesshüblec. Z na stopom pomladanske dobe sa je zopet v polnem obsegu pričelo z razpošiljanjem te izborne naše kisle vode. Potreba mineralnih kislih voda je vsled njihovega izbornega učinka na človeški organizem vedno večja in se po zdravniški odredbi naravnih alkaličnih Giesshüblec kot priprava za zdravljenje v Karlovi, Marijinih in Francovih varih ter Toplicah posebno priporoča za vsakdanjo pijačo.

Sejmi po Slovenskem od 23. do 28. marca. Na Kranjskem: 23 v Gradišču, Mirni peči, Št. Jerneju, Litiji, Polhovem Gradcu in Črknici; 24. v Metliki; 26. v St. Juriju pri Novem mestu, Lukovcu, Dolu in Dolih pri Litiji ter Zireh; 28. v Mokronogu. — Na sloven. Štajarskem: 26. v Teharih in Dobovi; 27. v Spodnji Kostrivnicu; 28. v Podsradi. — Na Koroskem: 26. v St. Lenartu in Čibrah; 27. v Velikovcu. — Na Primorskem: 26. v Gradiški, Divači in Ogleju (3 dni); 26. v Gorici; 28. v Cevdatu.

Ljubljanske novice.

Somišljeniki in somišljenice! Jutri tečno ob 10. uri dopoldne je v »Katoliškem domu občni zbor «Slovenske kršč. socialne zvezze«. Na dnevnom redu so vlevažna poročila. Pridite na ta občni zbor v obilnem številu! — Popoldne ob 1/2. uri je občni zbor političnega »Slovenskega katoliškega delavskega društva«. Z ozirom na sedanji politični položaj bodo predlagani na tem občnem zboru nujni predlogi glede krepkega nastopa slovenskega delavstva za svoje pravice. — Jutri zvečer ob 7. uri je družinski večer v veliki dvorani »Katoliškega doma«, kateremu so vabijeni vsi somišljeniki in vse somišljenice. Vstopnina je za člane in članice »Slov. kršč. soc. zvezek« prosta, nečlanom plačjo 10 krajcarjev.

Romarja iz sv. dežele P. Placid in P. Hieronim sta se 18. t. m. zvečer srečno vrnila v Ljubljano. Tretji romar P. Engelbert pride koncem tekočega meseca.

Prehrupno praznovanje Na P. ljanski cesti sta včeraj ob pol 10. uri ponori trčili skupaj dve veseli družbi, ko sta obhajali še god Jožefov. Pri srečanju je jeden podstavljal drugemu nogo, da se je zvalil na cesto, na kar je postal »barufa«. Police so pole in padale po glavah, da je bobnelo, kakor da bi kdo po bušah tolkel. V pretep se je vmesjavala tudi ena ženska, katera je pa eden junak vdrl po glavi, da jo je zbil na tla. Dva moška sta jih tudi dobila po glavah. Konec »barufi« je napravil policaj, ki je tri najhuje pretepače artiljal in odpeljal seboj na rotovž.

Izgubljeni. Na poti od Poljanske mitnice pa do stolne cerkve je bil izgubljen zlat prstan z rudečim kamenom. — Frančiška Medved, delavka v tobačni tovarni je izgubila na poti od Vodovodne ceste do Kolizeja zapestnico z granatami. — Na poti od Mestnega trga pa do Littermanovega drevoreda je zgubila neka gospa bankovec za deset krov.

V zadevi naprave prekladišča za živilo so v Ljubljani razna mnenja. V tej zadevi smo dobili danes dopis in upamo, da se cglese tudi drugi krogi. Dopsi slove: Tukajšnje občinstvo kakor tudi ljubljanski občinski svet se čudi visokim cenam posebno pri slanini in svinjskem mesu in razmislja, kaj storiti, da se cene znižajo? Občinski svet je sklenil obrniti se do ministerstva, da bi se tudi iz zaprtih krajev dovažanje prašičev semkaj dovolilo, pri čemur bi se cene slanini in svinjskemu mesu znižale; obenem deluje občinski svet nato, da bi se napravili pri mestni klavnici kontumačni blevi in prekladnica, kar bi stalo občino 200—300 tisoč krov. Vse to ima že dunajski trg v St. Marxu, kamor se je dne 17. t. m. 9145 prašičev dostavilo in so se prodali po 1.26 K do 1.30 K

kg. nasiteno blago. Vrhu tega ima še vsak klavec ondi za klavniške in druge prispevke 6 K stroškov na komad. Tukaj pa se dobijo ravno taki prašiči ali še boljši po 1.14 K in 12 ur izposteno blago v klavnico postavljeno brez nadaljnih stroškov. Tedaj je na Dunaju vkljub temu 15—20 vinarjev vsak klg. dražji kakor tu. Ako obč. svet doseže vse zgoraj navedeno, vprašamo se, kam bode trgovci blago na prodajo poslati, v Ljubljano ali na Dunaj?

Omagal je. Na sv. Petra cesti so dobili danes ponodi na teh ležedega nekega topničarja. Brkonec igraje bil preveč naložil in je padel in obležal na cesti, dokler niso prišli tovariši in ga odpeljali v vojašnico.

V Ameriko. Danes ponodi je odpotovalo s tukajšnjega južnega kolodvora 30 izseljencev v Ameriko.

Na današnjem vojaškem naboru je bilo v vojake potrebnih 42 fantov iz ljubljanskega mesta. Na nabor jih je došlo 190.

Novo društvo. V Ljubljani se snuje »Strokovno društvo tobačnih rokodelcev v profesionistov«.

Umrl je včeraj na Marije Terezije cesti št. 11, vpokojeni stotnik g. Anton Vičič. Pogreb bo jutri iz garnizijske bolnice ob 4 uri popoludne.

Piklon svet za frančiškansko cerkvijo se prireja za stavbišče. Cesta v Frančiškanskih ulicah proti Miklošičevi cesti se je pretekle dni znižala.

Opešanje prostora pred deželnim dvorcem bodo izvršili in vodomet postavili to pomlad. Umetno bi bilo, da se obkrajni zid ondu nekoliko olepša, da ne bo kazil splošnega utisa.

Združitev pevskih društev »Slavca« in »Ljubljane« se baje ne bodo mogla izvesti, ker so ovire nepremagljive.

Več luč! Piše se nam: Zadnje dni je bila ta cesta od mitnice pa do kolodvora zvečer popolnoma temna, tako da se ni videlo korak daleč! Kaj je finančna možnost južne železnice res že tako na kantu, da ne zmore več pustiti goretih tistih trah Aurovih svetilk?

Ljubljanski grad — kdo ga bo kupil? Finančna uprava je dala grad cenitu, in cenjen je bil na 90.000 krov (45.000 gld.) Ta svota zdi se nam previsoka in zato se nadzimo, da ga razen mestne občine nične ne bo hotel vzeti.

Parna pekarna g. Kantza je dobila visek dimnik tik postopja ob Rimski cesti. Ista ima do zdaj že dvoje filial.

Ljubljana — največje društveno mesto. Glede števila raznih društev je, kakor smo čuli iz ust obč. svetnika g. Lenčeta v zadnji občini seji, v Avstriji Ljubljana za Dunajem najbogatejše mesto. Šteje jih 162. V resnicici, za Ljubljano veliko število.

Dvojna mera. V graščih listih smo brali pred kratkim, da se bo ondu zidala še ena državna gimnazija, proti temu, da podari mestna občina vladi stavbni prostor zastonji. Grašči mestni zastop pa je vladni odgovoril, da občina sveta ne da, ker lastnega nima, kupiti ga pa ne more, pa tudi takih žrtv ni dolžna doprinašati. — In kaj, menite, kaj je bil uspeh tega odločnega odgovora? Ta, da bo država zdaj zidala gimnazijo na — svoje stroske! In tako pride graščo mesto do tretje gimnazije, ne da bi katera občina kaj stala! — Kako pa v Ljubljani? V Ljubljani pa zahteva država od mestne občine tis. če in tisoč za državne šole in še svet zastonji in vse dobi, ni pa nikogar, ki bi se temu vladnemu izžemanju uprl ali pa kaj vpliva imel to izžemanje odbiti! Kako pride ravno Ljubljana do tega, da jo tako odirajo, in celo zdaj po potresu? Ali ljubljanski državni poslanec dr. Tavčar pri takih razmerah spi?

Iz ljubosumnosti Zidar Josip Rijavec, stan. v Metelkovi ulicih št. 27, je šel včeraj proti večeru z delavko v tobačni tovarni Ano Osmek po Littermanovem drevoredu na sprchod. Pri gugalnicah mu zastavi pot zidar Anton Abramovič iz Vertobje, in ga prime za vrat in ga udari dvakrat s pestjo po glavi. Nadaljni pretep je preprečil policaj, ki je Abramoviča prijet in ga odpeljal seboj. Leta se je hotel nad Rjavcem maščevali, ker mu je pravgoril Ano Osmek, s katero je imel on popred znanje. Ko je policaj Abramovič odpeljal, se je še rotil, da bode Rjavca nabil, kjer ga bode dobili.

Mestna posredovalnica za delo in službe. Od 13. do 18. marca je dela iskal 14 moških in 32 ženskih delavcev. Delo je bilo ponudeno 11 moskim in 28 ženskim delavcam. V 34 slučajih se je delo sprejelo. Od 1. januarja do 18. marca je došlo 658 prošenj za delo in 581 deloponudeb. V 389 slučajih je bilo delo sprejeti. Delo dober takoj moški: 2 kočičja, 8 konjskih hlapcev, vajenci za trgovino, brivca, kočičja za pekarno, kovača; ženske: 1 šivilja, izurjena kolktantinja in 3 prodajalke, 5 kuharic za gostilno, korožnikom in zasebno, 4 dekle za vsako delo, 6 dekle k otrokom, 4 gštinske dekle. Službe isčijo, moški: 3 komiji, 1 skladničnik, 2 pisarja, 1 strojniki, 2 mizari, 2 vrtnarji; ženske: 2 gospodinji, več natakarje in drugih poslov. Stanovanja: Oddati je 1 pisarna, 1 prodajalnica, več me-

sečnih sob, 2 stanovanji z 2 in 3 sobami. V naistem se išče stanovanje z 3 sobami.

Društvene godbe izredni občni zbor se vrši v pondeljek dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni hotela Štrukelj. Na dnevnem redu so poročila funkcijonarje ter sklepanje o razdržitvi društva. — Z leti je pač, da se društvena godba vzdrži. Pri tem naj bi pomagala tudi mestna občina. V Gorici da mestna občina na leto za godbo okoli 20.000 krov. Vsekakor je treba storiti korake, da se vzdrži godba, ki bo na razpolago slovenskim društvom ob vsaki priliki.

Slovensko delavsko pevsko društvo »Zvon« si usoja naznani, da ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 22. t. m. ob 10. uri dopoldan v gostilni pri Jakobu Šterlettu na sv. Petra cesti št. 76 ter uljudno vabi vse redne in podporne člane k obilni udeležbi.

Dobrodelenljiva veselica Dame in gospodje, kar jih je pristopilo odboru za prireditve ljudske veselice, se vladno vabi, da pridejo v pondeljek, dne 28. marca ob petih popoldne k ustavnemu seji v poslopje dež

Književnost in umetnost.

* Repertoire slovenskega gledališča Jutri, v nedeljo ob 1/3. uri je zadnja popoludanska ljudska predstava bajke „Sen kresne noči“; — zvečer je „častna predstava“ za gdč. K. Ruckovo, našo marljivo, vestno in simpatično heroino. Igra se „Devica Orleanská“. — V torek je premijera Parmove operete „Amaconka“ na korist kapelniku g. Hilariju Benišku. Predstave se udeležita komponist in morda tudi librettist.

* Glasbena Matica. Hartmanov oratorij „Sv. Frančišek“ se bo izvajal dne 22. in 23. aprila v stolni cerkvi sv. Nikolaja; Matičin zbor bo nastopil s 170 pevci in pevkami, vojaški orkester bo pomnožen z civilnimi gospodi na 60—70 mož. Skladatelj P. Hartman pride osebno iz Rima voditi izvajanje oratorija v Ljubljano. Z solisti se vrše ravnokar pogajanja. Izvajanje oratorija bo za Matičino delovanje slavnosten in časten dan. Oratorij „Sv. Frančišek“ je cesarju Fran Josipu posvečen in se je v dveh letih, od kar je zložen, z velikim vesphem izvajal v Petrogradu l. 1901, na Dunaju l. 1902 in letos meseca februarja v Rimu, povsodi slogu in resnosti dela primernim velikim vesphem.

* Najnovejša skladba V. Parme „Amaconke carice“ pride v torek, dne 24. t. m. prvič na oder. V tej opereti so moški, ženski in mešani zbori, samospevi, tro-, čtvero- in peterspevi, valčki, koračnice in plesne točke. Dejanje ima zgodovinsko podlago ter se vrti okoli ustanovitve garde emancipiranih amacon in zgodovinsko znanih „Potemkimovih vasi“. Mlada, lepa in bogata vdova Helena Zurandova zbere okoli sebe nekaj moških spol sovraženih dam ter pridobi kmetske ženske, da sestavi četo, ki naj bi tvorila častno stražo vladarice. Nenadni prihod tujega vladarja v tisti kraj povzroči, da se zbere ondi veliko število uradnikov, vojakov in delavcev. Med pripravami za slavnostni sprejem visokega gosta in domače vladarice se seznanijo kmetice in dame z moškimi. Amaconska garda razpade, jedva da se je ustanovila, Mars pobegne pred Amorjem, ki ostavi na torišču le celo vrsto srečnih parov. Nadejati se je, da dosegče to najnovejše domače dramatično delo isti uspeh kakor dosedanje skladbe V. Parme.

* Secesija. Ime secesija obhaja letos desetletnico svojega postanka. Leta 1892 se je mlajša struja monakovskih umetnikov ločila od skupne umetniške družbe, ki je predela razstavo v steklenem salonu. Mladi umetniki so ustanovili »društvo upodabliajočih monakovskih umetnikov«. Leta 1893 je to društvo priredilo mednarodno razstavo v svojem poslopu. Ljudje so jeli imenovati novo stranko in tudi strugo secesijo (lat. secessio = ločitev), ker so se ločili mladi od starih. Razstava je imela velik uspeh in radi nje se je ime »secesija« razširilo po vsem svetu in postal terminus technicus za novejšo strugo v umetnosti, ki prezira vso minulost in išče le drzna in minulost zanikajoča nasprotja. Hud boj se je pričel v umetniških kregih. Nekateri so se nagibali teži novi stuji, drugi so se ji upirali. Tu hočemo navesti sedbo slavnega portretista Frančiška Lenbacha, ki jo je izrekel konec septembra 1898. V svojem govoru poudarja, da slikarska tehnika ni sama sebi namen, ampak da služi le umetnosti. Najbolj genialni umetniki so bili vselej tudi najbastrijši tehniki, ki niso nikdar pozabili, da se morajo v delarstvu izpopolnjevati tudi tehnični pripomočki. Nasprotno so uprav najbolj duhoviti slikarji neutrudno hrenepeli izpopolnit tehniko. Zato so se navzeli tudi njih učenci glavnih tehničnih pripomočkov in jih ohranili še tedaj, ko so že davno pomrli njih voditelji. Sedaj je drugeče! Mlad rod je do razdeli, ki v svoji nespoštivji domišljavosti neče svojim velikim prednikom nič zahvaliti, mar več hoče zavreči vsa izročila in pričeti iz nova z umetnostjo. Nebrzdani duh, ki preveva današnji svet, provzroča in pospešuje odpor proti vsaki priznani višji sili in misli, da zavira prosti razvoj hvaležnost do onih, ki so svetu najvišje užitke ustvarili s svojim navdušenim delovanjem, čes, kar so ti storili, je pač hvalevredno, a samo za njihov čas. Sami pa, otroci nove dobe, ne smejo gledati nazaj, se ne smejo učeti od starih, ne smejo sprejeti pomočkov, s katerimi so oni velikani dosegli sijajne uspehe. Domišljajo si, da ne bodo našli pota do resnice in narave, če se bodo ozirali na občudovane stare mojstrov, ko se vendar ta pot ne da izgredi, če se kdo le drzne slediti svojemu cenjenemu nosu oborožen s stranicami proti vsakemu tujemu vplivu.

Kako dačel pa ti mladostni čudni sanjači dospo, vidimo dandanes na vseh koncih in krajih. Ne manjka talentov! toda vsi nastopajo, kakor bi bili že izkušeni mojstri, ki si ne dajo nič svetovati in se tudi ne povečavati po naukah starih mojstrov, ker ima

vsak pravico, da smatra način, kako gleda in posnema naravo, za upravičen, če ne za edino veljaven. Stari pregorov: »Noben mojster ne pada z neba, zasmehuje predzna umetniška mladica kot staroversko modrost. In ker se čuje po vseh ulicah bojni krik: Resnic! Samo resnic! in so pojem lepote proglašili za akademično slepilo, je seveda nepotrebno skrbeti za pomočke, s katerimi so se trudili stari mojstri na zastarelem stališču, da bi kaj lepega ustvarili. Vsak še tako malo nadarjen mazač bije ob svojo slavo, in nevedui ocenjevavci ga podpirajo v raznih listih.

Lenbach govorji nadalje o nalogi akademije, kjer naj bi si mladi umetniki prisvojili praktičnih ved, ki bi jih res usposoblile za umetniška dela. Potem nadaljuje: Dandanes pa se nihče ne sramuje svoje ne okretni poskuse s čopičem in barvami opremi z okvirjem in objaviti kot sliko, ki nikomur ne ugaja in tudi ne najde kupca. Leta naj se akademična stena med teorijo in praks prodre in gojenci naj se navajajo ustvariti kaj realoga.

* Gospa Dolina v Rimu. »Novoje Vremja« poroča iz Rima 15. marca: Prva pojava Doline je imela velikanski vesel na rautu, katerega ji je dal na čast svetnik poslanstva Krupensky. Tu so bili navzoči: vse rusko poslanstvo s poslancem na čelu, diplomatični kor, dverni dostojanstveniki. Ameriški milijonar Hoerst, kateri je bil tudi navzoč pri tem večeru, je povabil Dolino k sebi v sredo na raut, na katerem bode pela Adelina Patti. Danes se je vršil blesteči muzikalni matični pri zaamenitem Stambatti, pri katerem se je zbrala vsa najoddnejša gospoda rimska, kar se tiče glasbe, umetnosti in literature. Navzoči so bili: poslanik z osobjem poslanstva, mnogo diplomatov in visokih dostojanstvenikov. Dolna je izvzala zopet polni triumf. Stambatti, Perosi in drugi so bili naravnost čarani od krasote ruske vokalne muzike s priznanjem velike njene bodočnosti v inozemstvu. Dolina pa, kakor so se sami izrazili, jih je presenetila s svojim glasom redke krasote. V ponedeljek nastopi Dolina v znatenih koncertih kraljevske akademije »Di Santa Cecilia« in poje dela štirinajstih russkih avtorov.

* Uspehi Slovencev. Pod tem naslovom objavlja v »Slavjanskem Věku« J. S. stulijo o Slovencih, njih sedanjem stanju in o bodočnosti. Proti »Slovanskemu Přehledu«, ki je slišal stanje Slovencev kot silno opasno, izvaja J. S. bolj optimistične nazore ter naštete slovenske gospodarske, literarne pridobitve itd. J. S. je pri tem pokazal, da pozna slovensko kulturno gibanje le na pol in da nima o istiniti vrednosti sedaj delujočih kulturnih faktorjev pravega smisla. Drugače se ne bi hudoval nad »sklerikalnimi« posojilnici, da nečejo vstopiti v »Zvezo posojilnic«. G. J. S. bi dobro storil, ako bi se nekoliko poučil o »Gospodarski zvezzi«. Pri beletristični omenji »Ljubljanski Zvon«, o eksistenci »Doma in Sveta« menda še ni zvedel. O razdirajočem liberalnem rovanju nima besede. Zato bi storil g. J. S. dobro, ako bi, nekoliko se poučil, izpolnil v označenem sciensu svojo studijo.

* Darovi za češko gledališče v Brnu so dosegli te dni vsoto 500.000 kron. To je velik uspeh, ki kaže, koliko so Čehi napredovali v narodni samozavestni. Nabiranje za narodno gledališče v Pragi je trajalo od leta 1850. do 1880., torej celih 30 let. Za gledališče v Brnu so pa v dveh letih nabrali Čehi pol milijona.

* Pomladna razstava društva Manes. Je bila otvorena dne 14. t. m. v Pragi v novem umetniškem paviljonu pod zahradno Kinskega. Paviljon je postavljen in razstavo priredil arhitekt Kotter. Zastopani so najboljši češki moderni umetniki.

Makedonija.

Turki in reforme. Međ Turčini v vseh evropskih vilajetih, posebno pa međ Albanci vladu veliko ogorčenje radi najnovišega sultanovaga odloka, s katerim odreja, da se prvotno le za Makedonijo določene reforme uredijo v vseh evropskih vilajetih. Ako ravno take sultaneve odloke nihče ne smatra za resne in imajo le namen zavleči izvedbo reform v Makedoniji, se je vendar v taboru Staroturkov in v sultanovi palati pojavila radi tega odločna opozicija. Na čelu tega opozicionalnega gibanja je kamarila, ki je organizirala rop in požig međ krščanskim prebivalstvom in dobivala od valjev in mutesarifov bogate bakšiše iz nešrečnih pokrajin. To je bilo tudi doslej vedno vzrok, da je kamarila znala preprečiti izvedbo reform v Makedoniji in sploh v evropski Turčiji. Tako neti tudi sedaj međ mohamedovci uporne samo v glavnem mestu, ampak po celi deželi in posebno še med Albanci. Međ temi grozi navstati prava revolucija in albanski velikaši v Monastiru in Skoplju prete z izselitvijo iz dežele. Sveda, ko bi se ta eksodus res izvršil na celi črti, bi bilo najhitreje rešeno makedonsko vprašanje. Na to pa seveda nihče ne misli in se nasprotno dela na

to, da se izsele ali kako drugače izginejo kristiani. Sicer je pa to gibanje le umetno in ima le namen, da prestraši sultana in ga odvrene od fašistične izvedbe reform, s katerimi se Turčini ne marajo spriznatiti.

Makedonske dežete razvijajo po nekaterih krajih že prav živahnou delavnost in imajo, ker jim je znani ves teren, večno znamen ves. Navadno trdijo te dežete večinoma z dokaj močnejimi turškimi četami, katere pa navadno podležejo. V gorovju Golok se je vršil minuli teden boj međ četom 40 mož, ki jim je poveljeval nadporočnik Šeew, in bližu 1000 mož brojčim turškim oddelkom. Ker so zasedli Makedonci ugodno pozicijo, so se lahko držali celi dan, ponoči pa z bombami veselno napadli nasprotnika in ga pognali v beg. Mejtem, ko so imeli vstaši le 4 ubite, so izgubili Turki do 100 mož. Tudi Boris Sarafova četa se uspešno borila. V boju pri vasi Sturovo so izgubili 10 mož, Turki pa mnogo več. Zbok tega vladila međ turškim prebivalstvom velik strah. Pogum in vztrajnost vstašev jim povzroča velike preglavice.

Turške reforme se kaj čudne izvajajo. V Strumici, Tikvešč in Jenidževi Vardaru so nastavljeni za sodnike sami Turki, niti eden kristjan. Pri solunskih sodiščih so uradniki Turki, Armenci, Grki in Zidje; Slovan nobeden. V Kosovskem vilajetu so policijski uradniki: 168 Turkov, 12 Bolgarov, 10 Srbov, 3 Grki, dasi je mohamedansko prebivalstvo v veliki manjšini. V bitoljskem vilajetu so pa vsi policijski uradniki in predstojniki Turki; kristjan pride komaj do mesta kakega stražnika.

Ruparski poglavjar Bajram Bajč pod pretezo, da loviti bolgarske vataše, hodi s 30 roparji po deželi, pleni in kraje denar. Če se mu kdo ustavlja, kaže pismeno dovoljenje kajmakamovo.

V solunskem vilajetu Turki pridno pravljajo ceste in mostove. Čez reko Vardar stavijo velik železni most. Reservisti, po klicani v Gostivar, pravijo, da se ne ganejo z domov in bodo branili samo svoje hiše.

Boji v Makedoniji. V Bojemici ob železnični progi Solun-Skopje so se vršili 9. in 10. t. m. krvavi boji. Četa vstašev je napadla omenjeno vas. Turki so poslali k njim grškega popa kot posredovalca. A vstaši so obrnili nanj svoje puške in ga ustrelili. Turki niso mogli odpoditi vstašev. A po daljšem boju so ti pobrali svoje mrtve in ranjence in se utaborili v Derbendu.

Druga bitka je bila na Malešu, kjer so imeli vstaši 13 mrtvih in več ranjenih. V boju dne 8. t. m. so imeli Turki in vstaši na obeh straneh precejšnje izgube.

Izpred sodišča.

Kmetijsko društvo na Rečici pred sodiščem.

Nismo imeli namena, mnogo pisati o tej zadevi. Dejstvo, da so bili vsi obtoženi sijajno oproščeni, govori tako jasno in glasno, da smo se nadejali, to bodo tudi nasprotnikom zadostovalo. Varali smo se. »Slov. Narod« in nekateri nemški liberalni listi še vedno zavijajo in prikrivajo resnico, celjski poslanec dr. Pommer je pa že celo zdaj, po oprostilni razsodbi, vložil v državnem zboru neko interpolacijo, s katero hoče vladu nabujskati zoper društvo.

Zato smatramo za svojo dolžnost, da pojascimo natančno celo zadevo, z vsemi bistvenimi podrobnostmi. In to storimo najbolje tako da podamo objektivno poročilo o glavnih razpravah, ki se je vršila dne 3 in 4. marca t. l.

Na obtožni klopi so sedeli:

1. Melhijor Zorko, kapelan v Smarjeti, 2. Josip Zorko, poslovodja kmetijskega društva v Rečici, 3. Janez Semenec, krojač v Rečici, 4. Anton Fürt, poslovnik na Rečici, 5. Janez Bršnjak, poslovnik ravno tam, 6. France Goličnik, poslovnik ravno tam, 7. Janez Klemše, poslovnik ravno tam, 8. France Stiglic, poslovnik in župan ravno tam, 9. France Zakrajšek, poslovnik v Lužah, 10. Kancijan Gregor, poslovnik v Rečici, 11. Josip Fricl, poslovnik v Kokarjih, 12. Josip Ulčnik, župnik v Rečici, 13. Ivan Matej, poslovnik v Rečici, 14. Jakob Melavec, poslovnik v Šentjanis, 15. Tomaz Kreft, poslovnik v Mozirju, 16. Vekoslav Pelc revizer »Gosp. zvezze« v Ljubljani.

Sodišču je predsedoval dežel. sod. svetnik dr. Gregorin, prisedniki so bili višje deželne sod. svetnik Ekel, dež. sod. svetnik Nedwed in svet. tajnik dr. Markl.

Obožbo je zastopal državni pravnik dr. Baye r. osebno.

Zagovornika sta bila: dr. Šusteršič iz Ljubljane za vse obožence izvzemši Janeza Semenca, Franceta Galičnika in Frančeta Stiglica — in dr. Hrašovec iz Celja za poslednje tri.

Precitala se je obožba c. kr. dr. žavnega pravništva v Celju, ki se glasi:

I. Melhijor Zorko, Josip Zorko in Janez Semenec so, prvi kot načelnik, drugi kot poslovodja, tretji kot zadružen — skmetijskega društva v Rečici ob Savinji, katera zadružna je svoje delovanje razširila na druge, kakor v § 1 postave z dne 9. aprila 1873. st. 70 drž. zak. in § 2 lastnih pravil zaznamovane predmete, v letih 1900/1 v Rečici — nezadržane napotili, da si pridobijo od zadruženov izkaznice in na njej kupujejo v javni prodajalnici blago, ter pri zadruženih blago nakupovali in isto nezadržanom prodajali, slednji svojo izkaznico nezadržanom izročil v gori omenjeni name.

II. Anton Fürt kot načelnik, Janez Bršnjak, France Goličnik, Janez Klemše, France Stiglic, France Zakrajšek, Kancijan Gregorin in Josip Fricelj kot odborniki, dalje Josip Ulčnik, Ivan Matek, Jakob Melavec, Tomaz Kreft, Melhijor Zorko kot računski pregledovalci, Josip Zorko in Vekoslav Pelc kot naročnici gori navedenega društva so v računskih sklepih in bilancih z dne 29. maja 1901, oblastvu dodelanih s poročljom z dne 28. junija 1901 vedenoma napadne napovedi storili in potrdili — storili so torej pregrešek in sicer Janez Semenec proti § 88 postave z dne 9. aprila 1873. st. 70 drž. zak. — kaznivo po istih določbah. Melhijor in Josip Zorko pregreška proti §§ 88 in 89 omenjene postave kazniva v smislu § 267 k. z. po § 89 imenovane postave, vse drugi pregrešek proti § 89 iste postave — kazniv po istih določbah.

Tako obožba.

V pojasnilo se že na tem mestu takoj omeni, da je prvo bilancu in računski sklep za l. 1899. t. j. ono, ki je bilo na občnem zboru 16. maja 1900 odobreno in katero je pozneje (l. 1901) g. Pelc po pravljil, sestavil bil takratni ravnatelj »Gospodarske zvezze« in sedanji prokurist Ljubljanske »Kreditne banke«, g. Ferdinand Sajovic. Ridi lažjega razumljenja hčemo torej glede računa za let: 1899 razločevati Sajovičev in Pelčev račun: kajti v II. letu obožbe se gre bitveno samo za razlike međ dvema računoma.

Po prečitanju obožnice se zasliljajo boženci, ki pravijo vse, da niso krivi.

Oboženec Melhijor Zorko pravi, da je na željo rediških posestnikov ustanovil kmetijsko društvo, ki je začelo poslovati 4. septembra 1899. Teden pozneje je bil prestavljen iz Rečice v Št. Rupert nad Laskem. Kelikor mu je služba dopuščala, hodil je po možnosti še na Rečico nadzirati društveno poslovanje. Pri teh prilikah je tudi izvršil potrebne vpise v knjige.

je pregledal knjige in jih našel v najlepšem redu.

On — obtoženi — ki ni strokovnjak, bil je vsele te izjave strokovnjaka g. Sajovicu popolnoma pomirjen in mislil je, da je v resnici vse v najlepšem redu.

Predsednik: Proračun za l. 1899 kaže z dnem 31. dec. 1899 denarno stanje 1524 K 90 h. Kako sta dobili to sveto? Ali ste denar 31. dec. 1899 presteli?

Obtoženi: Ne! Jaz nisem denarja štel; zaključil sem le naknadno blagajnični dnevnik z 31. dec. 1899 in ta zaključek pokazal je gotovine 1524 K 90 h.

Predsednik: Dne 31. decembra 1899. vpisano je v blagajničnem dnevniku kot izdatek »Posojilo 1800 krov«. Kaj o tem veste?

Obtoženi: Ta izdatek sem jaz vpisal i. s. takrat, ko sem prišel vstavljati podatke za bilanco. To pa je prišlo tako: Tekom leta 1899. sem bil jaz v družbi treh posestnikov kupil v Rečici hišo. Kupnina je znašala 4700 K in dali smo vsak eno četrino, t. j. 1175 K. — Kupili pa smo hišo v namen, da jo pozneje prodamo kmetijskemu društvu, ki se je takrat že snovalo. To je bila vsestranski dogovorjena stvar. — Kakor znano, sem bil teden po otvoritvi kmetijskega društva predstavljen iz Rečice. Ko sem pozneje, začetkom l. 1900., prišel za kak dan v Rečico, se mi je povedalo, da so moji družabniki pri hiši (Jakob Melavic, Janez Bršnjak in Franc Bakun) dobili še leta 1899. vsak 600 K na račun za hišo, ker so denar potrebovali. Misil sem, da so ta denar dobili od kmetijskega društva in zato sem pod datumom „31. grudna 1889.“ vpisal mej izdatek »Posojilo 1800 krov«. Zato se je tudi mej podatki, katere sem posjal „Gospodarski zvezki“ za bilanco leta 1899., nahajalo „Posojilo 1800 krov“ in je g. Sajovic to dozdevno »posojilo“ sprejel v svoje račune. Pozneje se je pa pokazalo, da moji družabniki navedene svote 1800 K niso prejeli od kmetijskega društva, temuč o d. posojilnice kot navadno posojilo. Teh 1800 krov toraj sploh ni spadalo v knjige kmetijskega društva in seved tudi ne v letne račune in bilanco za l. 1899. Prodali smo hišo šele leta 1900 kmetijskemu društvu in takrat smo od kmetijskega društva vsak svoj delež kupnine sprejeli.

Zagovornik dr. Šusteršič: Gospod kapelan, kedaj ste pravi značaj one ominozne postavke 1800 krov pojasnili gosp. Pelcu in drugim?

Obtoženi: Dne 29. novembra 1901, ko je bila sodnijaka preiskovalna komisija na Rečici.

Državni pravnik: V preiskavi ste pa rekli, da se je to že preje zgodilo, preden je gospod Pelc delal račune l. 1901.

Zagovornik dr. Šusteršič: Isto trdi obtožnica, pa je očividna posota. Natančno sem prečital vse preiskovane spise in se prepričal, da to nires, kar trdi obtožnica.

Državni pravnik: To ni močno!

Dr. Šusteršič: Pa je vendar-le tako!

(Iz preiskovalnih spisov se konstatuje, da je obtoženi gospod Melhijor Zorko v resnici šele pri sodni komisiji 29. nov. 1901. ono postavko pojasnil.)

Predsednik vpraša še g. Melhijor Zorko, v koliko da je sodeloval pri stvari druge bilance, katero je leta 1901 delal g. Pelc.

Obtoženi odgovori, da pritegni imel pravnico opraviti. On ni bil takrat na Rečici, se tudi ni udeležil ob čnega zборa 29. maja 1901 in ni nobenega teh računov podpisal — mu tudi ni bil nobeden predložen. Pelčeve račune je šele prvič videl v sodni preiskavi!

Obtoženi bil je načelnik kmetijskega društva samo v prvem poslovem letu, t. j. do občnega zboru dne 16. maja 1900. Potem ni bil niti več član načelstva.

Obtoženi Josip Zorko, brat prejšnjega, je od početka sem poslovodja kmetijskega društva na Rečici. S početka se ni mnogo spoznal v knjigovodstvu. Sele tekom časa se je praktično izboljšal in pozneje — od leta 1901 dalje — tudi učil na kurzih »Gospodarske zvezke« v Ljubljani. Sedaj je poslovanje kmetijskega društva v redu, s početka pa je bil v knjigah nered, ker se ni nihče dobro spoznal.

Prvi račun za leto 1899 je sestavil gospod Ferdinand Sajovic na podlagi podatkov, katere mu je postal gospod Melhijor Zorko. Ta račun je gospod Sajovic prinesel sam na Rečico in ga je se tam ob roki knjig nekaj popravil. Pohvalil je vse poslovanje društva.

Obtoženi nadaljuje:

Leta 1901 prosili smo »Gospodarsko zvezko«, naj nam koga pošlje, da sestavi račun (računski sklep in bilanc) za l. 1900. Prišel je revizor gospod Pelc, ki je pri tej priliki pred vsem kontroliral Sajovičev ra-

dun za leto 1899. Rekel je, da je ta račun napaden in da ga mora popraviti, ker sicer ne more napraviti pravilnega računa za leto 1900. Pregledujot blagajnični dnevnik za leto 1899 našel je tudi pod 31. decembrom 1899 od mojega brata vpisani izdatek »Posojilo 1800 krov«. Vprašal je, komu d. a. s. m. o. d. e. n. a. r. p. o. s. o. d. i. — in kako smo sploh mogli storiti, ko ni namen kmetijskega društva, posjevati denar? Jaz mu odgovorim, da nismo nikomur kaj posodili. Nato je zahteval pojasnilo, kako pride ona postavka v blagajnični dnevnik, osobito, ko n. i. b. i. l. o. v. d. r. u. g. i. h. k. n. i. g. a. h. i. n. z. a. p. i. s. k. i. h. d. r. u. s. t. v. a. n. o. b. e. n. e. g. a. s. l. e. d. o. o. k. a. k. e. m. p. o. s. o. j. i. l. u. Meni je bil ta vpis nerazumljiv; prepričan sem bil, da je vpis pomoten. Ker sem pa iz vpisa vendarle moral sklepati, da je ona svota v resnici bila izdana, zato sem mislil, da se je ona svota izdala za blago, kajti drugače si tega vpisa nisem mogel razlagati. Rekel sem torej gospodu Pelcu, da se je on iznesek za blago izdal.

(Dalje)

Inpred deželnega sodišča.

Ukradene čipke. Delavec Jože Gosar je zapazil pri svojih dveh sinovih večjo množino denarja, kar se mu je zelo sumljivo, in zaradi tega je opozoril mestnega redarja, da naj te zadevo malo zasleduje. Dognał se je, da je Jožef Gašperin, urarski vajenec, ukral dne 16. svetega leta 1902 povezek čipk, jih skril, letos pa povedal Gosarjevemu sinu Jožetu o tavinu, kateremu je en del ukradenih čipk izročil, da jih proda. Jožef Gosar ml. je ukradeno blago prodal za 76 krov, od katerih si je 36 krov za se pridržal, ostanek pa Gašperinu izročil. Jožef Gosar je bil obsojen na sedem mescev jede. — V vodo sta ga hotela vreči. Brezposelnih hlapca Lojze Smole in dñin Janez Merkun sta ob odhodu iz Šusterščeve gostilne brez povoda s kamenjem napadla Franceta Mahkoto, monterja Kreuzbergerjeve tovarne v Kranju, ki je šel čez most in klical delavcu, da naj vodo zapre. Konečno Smole zgrabi Mahkoto in ga na prstih lahko rani, Merkun pa za hrbotom čaka, grozeš mu, da ga bota vrgla čez most v Kokro. Došla pomoč ga je rešila daljnega napada. Obdolženca se zago varjata s popolno pisanostjo; sodišče je ob sodilo Merkuna na 6. Smole na 4 mes. jede. — Zaradi proglašenega konkursa je bil na 4 mesece težke jede ob sojen bivši trgovec v Radovljici Janez Kuvar. Nepokriti dolgori značajo 1302 K 11 vinar. — Tatinski vlačugar Lovrenc Dermota, brezposeln pekovski pomočnik, klatil se je po Koroškem, Goriskem in Primorskem. Pred božičem lanskega leta je prišel tudi v Kranj in obiskal svojega tovarša Janeza Marzidovčeka, kateremu je iz maknil blače, v katerih je bil desetek. Ker je bil že 7 krat radi tativne kaznovan, ob sodil ga je sodni dvor na 13 mescev težke jede, po prestani kazni se bo pa oddal v prisilno delavnico. — Preprič zaradi slabobe obleke. Posestnica sin Janez Berle iz Potoka in 13 letni Jožef Burja sta šla na svetega Štefana dan k popoldanski službi božji. Med potjo je Janez Berle zbadati Burjo, da ima slabo obleko, na kar ga je ta od sebe pahnil. To pa je Berle tako razgototilo, da je pobral kamen in ga Burji v glavo vrgel; zadel ga je na usta tako, da je padel, in še na tleh leže čemu vrže drugi kamen v glavo, na kar je pobegnil. Obsojen je bil na 6 tednov jede.

Raje zaprt nego vubožnici. Izpred celovškega porotnega sodišča se poroča: V velikovškiubožnici kar ni ugajalo 45 letnemu R. Randlerju, ki je moral tam pravljati. Ukradel je večubožcem 63 krov ter se peljal v Celovec, kjer je denar zapravil in se potem sam naznani na rotovž. Rekel je, da je raje zaprt, kot v velikovškiubožnici. Bil je prej že 17 krat zaprt in več kot 20 let je že prebil v ječah. Sedaj je dobil zopet 7 let težke ječe. Želja se mu je tedaj izpolnila.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani

Sreden minister. Rumunski minister zunanjih zadev, mladi Jonel Bratianu, se poroči z amerikansko milijonarko gđe Astor, ki ima 40 milijonov frankov dote. — 5500 voltov električne je šlo te dni pet minut po telesu nekega dunajskega monterja, a monter ni bil mrtev, ampak deloma ožgan. Znanost stoji pred zagonetko. S 1500 električne se v Ameriki izvršujejo smrtnne obsodbe. — V Oseku se je radi raznih sleparij ustrelil hranilnični ravnatelj Stefan Sedely. — V Krakovem je šolska oblast zapričetrti razred rusinske gimnazije, češ, da dijaki gojé narodne težnje. — Po vseh laških mestih dematrirajo srednješolci proti novim reformam na srednjih šolah. Pobili so okna na šolah, v Florenci so policijo ometavali s kamni. — V Lvovu je končana

stavka krojaških pomočnikov. — Radi ljubo sumnosti je na Dunaju v neki krojaški delavnici streljal krojaški pomočnik Dötz na svojega tovarša Beneda. Težko rannjenemu Benedi se je posrečito uiti. Dötz se je nato zastrupil. — Markonije v življenje je družba za brezplačno brzjavljenje zavarovala za 3,750 000 frankov. — Protivverski sekuti so prišli na sled v Orlovem v Šleziji. Družbeniki so zborovali pri zaprtih durih in užigali križe ter podobe svetnikov. — Iz nemške češke hranilnice so doslej v Pragi vzdignili 40 mil. krov.

Katoliško gibanje v Angliji. Anglikanski duhovnik Mr. H. M. Evans je prestolil v Londonu v katoliški cerkvi in je to svoji župniji javno s pričnico naznani. Temu zgledu sledi še več anglikanskih duhovnikov, katerim se pridružujejo tudi laiki. Vseh konvertitov bo do 200. Središče katehumenov je v novo sezidanji cerkvi v Eldon Streetu. Tu se razpravlja zlasti kontrove med katoličani in protestanti.

Ubegli defravdant. Blagajnik Kraul, ki je poneveril pri hranilnici v Schönbachu 12 000 krov, kakor se poroča iz Heba, se je začel pridno zasledovati.

S svojo iznajdbo si končal življenje. Iznajdba naramnic in orodja, s katerim se odpirajo steklenice (depovlečec) je staro 150 let. Iznašel je te stvari neki Bog. Avgust Bretschneider. Svojo iznajbo je tudi sam končno izkusil na prav originelen način. Obesil se je na naramnicu. Sedaj mu postavijo spomenik.

Na vešalah. Morilec cele družine, Darcy, je končal tvoj tek na vešalah. Dne 4. svetega je bil, kakor pravi vest iz Londona, obesen v jedi Wandhortu, ker ga kralj ni pomilostil.

Brezščeno brzjavljenje v hotelih. Porturi londonskih hotelov imajo med seboj posebne vrste brzjav, s katerim naznajo svojim tovarišem, kakšne navade je gost glede napitnin. V ta namen prilepljajo na potnikov kovček posebne etikete. In s tem, kako je ta znak prilepljen, se pove potnikova lastnost. Potnik si cer ne pozna te lastnosti, vendar storijo prav, da svoje kovčke pred preseljevanjem dobro očistijo.

Od veselice v smrt. 20 let stara Ana Rndl, udinjana na Messarskem trgu št. 1. na Dunaju, prišla je 5. t. m. zjutraj okoli 2 ure domov. Idoča po stopnjicah gori v svojo sobico deje hišni oskrbnici, ki ji je zdolaj svetila, na videz šaljive besede: »Pričdem tako kmalu zopet doli.« Nič hudega sluteča odide oskrbnica v svojo sobo, a jedva stopi vanjo, spreleti jo strah — začula je votel padec na dvorišču: Dekle se je vrglo dol iz četrtega nadstropja. Poklicani zdravnik konstatirajo njen — smrt. Truplo nesrečnice se je preneslo v mestno mrtvašnico.

Umetna sadjereja. Iz St. Petrograda se sledče poroča: Naravoslovec S. A. Mokršček je pred tukajšnjim cesarskim botaničnim društvom predaval o svoji novi metodi, kako se drevesa in rastline brez sodelovanja korenin gojijo. Z nekim aparatom, katerega je sam izumil, zamore dovesti v debla jablan in hrušk kemikalije v tekoči ali trdi tvarini. Te kemikalije ohranjajo drevo, da se ne posuši, in pospešujejo njegovo rast. Med drugim je učenjak poskusil svojo teorijo na 800 sadnih drevesih ob južnem obrežju Krima. Inficiral je v debla bakrenega vitriola in s tem nenavadno močno pospešil rast drevja, kakor kažejo povzetne fotografije. Mokršček meni, da dosežejo drevesa na ta način večjo rast, dobijo boljšo barvo in se odstranijo vsakovrstne bolezni. Kakor sam misli, bode ta iznajdba velikega praktičnega pomena.

Stroški slamskega diplomata. Phy-Sri-Ahadha, slamski diplomat, in pa razkošnost sta si v precej tesni zvezi. Njegova vladna ga je pred kratkim poslala v Pariz kot izrednega in pooblaščenega poslancu, da bi potrdil in podpisal novo francosko-slamsko pogodbo. V ta namen ga je slamska vladka kaj kraljevo opremila in mu dovolila »neomejen« kredit. Kljub tej »neomejenosti« glede kredita pa je baje vladka vseeno zahtevala od gospoda Phy-Sri-Ahadha »račun od svojega hiševanja«. Tako poroča vsaj agentura »Paris Neuvelles« iz Bangkonga, da so se slamski ministri posvetovali, da bi vložene račune pregledali. V teh računih vidimo res zanimiv rezultat: tako je gospod porabil vsak dan za jagode svotico 125 frankov, za »gotove« diplomatske podpore, katere so bile potrebne za srečen vspeh »poslanstva« 125.000 frankov in za publicistične namene 50.000 frankov. Pariški časopisi so nad to radodarnostjo slamskega veljaka kar razočarani, in »Rochafort« piše: »Akoravno nas jagode nič ne brigajo, bi bilo vendar interesantno vedeti, nad katerimi diplomati je zlato 125.000 frankov deževalo in katere agencije in časopisi so spravili 50.000 frankov za publicistiko v svoje malhe.

Telefon v brzovlaku. Na Angleškem so poskusili v brzovlaku uvesti telefon. Poskusi so se popolnoma posrečili. V vsakem kupeju je nameščen telefon, ki se na po-

stajah, kjer brzovlak obstane, zveže lahko s telefoničko mrežo v določenem kraju in tako tudi z ostalo telefoničko mrežo v deželi. Ker brzovlaki le redkokrat in za malo časa obstanejo, se zglašitve za telefoničke pogoje sprejemajo med vožnjo. Sprevidnik nabira med vožnjo »številke«, s katerimi hočejo potniki telefoničko zvezo, in te priglasitve vrže med vožnjo na bližnji postaji, kjer vlak ne obstoji in katera postaja obvesti potem bližnjo postajo, na kateri vlak obstane.

Vera je zasebna stvar. pravijo rudečkarji, v resnici so pa poleg framasonov in židov največji sovražniki katoličanstva. To kaže naslednji bogoskrunski čin, ki ga je izvršil te dni v neki meščanski šoli v Genovi neki »rudeč učitelj. Vzel je nemenu učencu malo razpelo, je vrgel na tla in razdrobil. Ko so učenci in njih starisci odločno protestirali proti temu divjaškemu činu, jih je učitelj nagnal z bogokletnimi izrazji. Solska oblastva so uvedla preiskavo.

Salezijanski gojenci sv. očetu. Salezijanski gojenci so iz hvaležnosti do sv. očeta, prvega salezijanskega sotrudnika našli 12 400 krov in jih poslali v proslavo 25-letnice njih vladanja. Imena gojencev-darovcev, katerih število presegajo 70.000, so se podpisala v posebno knjigo in jo skupuo z milodarom podarili sv. očetu. Sv. oče je podelil Salezijancem in njih gojencem ter vsem sotrudnikom in sotrudnicam, ki podpirajo salezijanska dela, sveti blagoslov. — »Nared« torej ni imel prav, da je upil, da je salezijanski red poklonil sv. očetu 12 400 krov, ker ta svota je dar 70.000 salezijanskih gojencev.

Samomor vsled učinkenja. V svoji fino opremljeni sobi na Kerepezerjevi cesti št. 64 v Budimpešti izpila je dne 3. susca t. l. elegantna mlada dama imenom Aranka Ruschinsky, poznata prijateljica nekega državnega poslance, nekaj razredčenega fosfora. V umirajočem stanju so jo prepeljali v Rochovo bolnišnico. Povod nepremišljenu koraku, ki utegne stati življenje splošno znano krasotico, je dal neki med njo in njim prijateljem nastali prepir zaradi nekega pisma, ki ga je prejela mladenka ob njegovih prisotnosti. Prijatelj je hotel zvedeti, kdo ji posilja ono pismo, pa odgovorila mu je, da to njemu nič mari. Vznevoljen, srdit radi takega odgovora plane on po konci, ki zasoli eno s pestjo v obraz in odide. Ona pa, užaljena globoko, peskusi samomor

iz kalija, natrona, klorja, barita in drugih solnih tvarin ima jasno zoper okus, vseled cesar človeku ne more služiti v hrano. Povzeti si rup pa je kmalu pokazal svoj poseben učinek; drotični bolnik, ki je imel raka v vratu, se je čutil kmalu boljšega. Nadaljni poskusi od strani zdravnikov so pokazali isto ugodnost. Prihodnjost bude pokazala, če je na tem kaj resnice.

Umoril ljubimca svoje matere. V Belgradu je imela mati Nikolaja Dirnija ljubljivo razmerje z njegovim najboljšim prijateljem Jerkanom. Ko je Nikolaj Dirnij zvedel do to, je zahteval odločno, naj Jurkan pretrga vse te grešne vezi. Zaljubljeni fant se za opomin svojega prijatelja ni brigal in živel v istem potu naprej. Osmega t. m. pa so našli Jurkana na cesti mrtvega ležati s prebito glavo in drugi dan zjutraj se je že javil Nikolaj Drnji pri sodišču, da je on umoril nesrečnega ljubimca svoje matere.

Riegrova ulica v Pragi. Občinski svet praksi je sklenil, da se naj odslej Vodičkova ulica imenuje Riegrova ulica. Protitemu ugovarja »Društvo prijateljev čeških starožitnosti«, če, da je imenje Vodičkova ulica prastaro in da se naj po Riegru imenuje rajši kaka nova lepša ulica v novem delu mesta.

Proti roparskim napadom na ruskih železnicah izvedlo bode rusko pravmetno ministerstvo obrambena sredstva v najščrem obsegu. Od leta 1900. do 1902 se je na ruske železnice v Evropi in Aziji izvršilo 1181 napadov po pretežni večini v Aziji. Za železnice v Aziji se bodo uvelile varnostne dežete na konjih, tudi bodo za napade na železnice odgovorni stanovniki ob železnici. Na izvanzajških russkih železniških progah se bode ustavljala tajna železniška polica, nadalje bode vlada za napade na železnicah upeljala poseben hiter sod, kakor tudi zboljšala gmotno stanje železniških uslužencev in delavcev. Tudi dobe goči uradniki na azijskih železnicah policijsko oblast.

Društva.

(Akademijo teh. društvo Triglav v Gradcu.) Na II. izrednem občnem zboru »Akademijo podružnice sv. Cirila in Metoda v Gradcu« se je izvolil sledeni odbor: I. Predsednik: cand. jur. Ferdo Lašić. II. Tajnik: cand. phil. Janko Masten. III. Bagajnik: cand. jur. Štef Rajh. IV. Obornikov namestnik: cand. jur. Klemens Vobič.

(Marijina dekliška družba v Kamniku) vabi k predstavi, katero priredi v nedeljo, dne 22. marca 1903 v »Katal. domu«, Fabiola in Neža. Igra v štirih dejanjih. Živa podoba. Začetek ob 5. uri. Vstopnina za ude 40 vin., za neude 60 vin. Otroci pod 14. letom smejo priti le v spremstvu domaćih!

Školski.

Poslan našemu uredništvu.

Za družbo sv. Cirila in Metoda: Odbor Leonove slavnosti iz Šmartna pri Litiji 50 K.

Za dr. Lampetov spomenik: Duhovska družba iz Šmartna pri Litiji 32 K.

B g plačaj!

Telefonska in brzjavna poročila.

Nemiri v Budimpešti.

Budimpešta, 21. marca. Povodom obletnice smrti Košutove je demonstriralo včeraj nad tisoč vseučiliščnikov. Raz vseučilišča so razvili črno zastavo in prisili so profesorje, da so ustavili predavanje. Tudi na tehniki so obesili črno zastavo. Dijaška demonstracija je privabila tudi mnogo drugih ljudij. Napisel je došlo do konflikta s policio, katero so ometavali s kamni. Stražniki so šli naposled nad dijake z golimi sabljami. Več policijstov in 17 dijakov je težko ranjenih. Še le ob 9. uri zvečer je nastal mir. Danes razvijajo dijaki silno agitacijo po mestu. Po celem mestu vlada veliko razburjenje. Pričakujejo se nove demonstracije.

Budimpešta, 21. marca. (C. B.) Danes zjutraj so se zbrali visokošolci v avli ter z ozirom na vest, da sta umrli dva v včerajšnjem boju s policio ranjena visokošolca, zahtevali, da se razbesi črno zastava. Tej zahtevi so ugodili. Poslanci Košutove stranke so pozvali dijaštvu, naj se poda pred parlament. Temu pozivu so se dijaki odzvali in ob 10. uri dopoldne prišli pred parlament. Od tu so pod vodstvom

poslancev Košuta poslali deputacijo k ministru predsedniku, ki je zahtevala zadoščenja za vmešavanje policije. V odgovoru se je Szell zavzel za polico ter izjavil, da nima še nikakega oficielnega poročila o včerajšnjih dogodkih. Poslaneč Lengyel je nate izjavil, da v teh razmerah ne more prevezeti nikake odgovornosti za bodočnost. Dijasztvo se je vrnilo potem v avlo, poslanci pa v zbornico, kjer so vprizorili velik vihar, napadali policio in zahtevali, da se odstavi višji mestni glavar. — Policia dementira vest, da bi bila vsled dobrijih ran umrla dva dijaka.

Budimpešta, 21. marca. Opozicija je v zbornici danes napravila silen hrup. Opozicionalni poslanci so kričali »Abzug« in razbijali na pulte. Minist. predsednik Koloman Szell ni mogel govoriti. Predsednik Apponyi je prekinil sejo. Meji odmorom ni noben poslanec zapustil zbornice. Poslanci so stali sredi dvorane in razburjeno razgovarjali se o dogodkih. Napisel je predsednik zopet otvoril sejo in Szell je izjavil, da ni res, da bi bil eden ranjenih dijakov že umrl, pač pa eden že zapusti bolnico. Nato se je seja nadaljevala.

Budimpešta, 21. marca. Danes je bila deputacija vseučiliščnikov z nekaterimi poslanci v zadevi včerajšnje deputacije pri ministru predsedniku, kateremu je dejal poslanec Lengyel: »Jaz ne morem za to, ako še danes izbruhne revolucija«. Ministarski predsednik je odgovoril: »To ni govor, kakor bi bil dostenjen poštenega moža. Ta ton si prepovem najodločnejše.« Po razburjenem prepiru s člani deputacije, je ministarski predsednik obrnil deputaciji hrbet in odšel iz sobe.

Dunaj, 21. marca. Vsenemška stranka in soc. demokratje so sklenili nastopiti proti spremembam poslovnega reda, ker po spremembam se velikim strankam omogočuje obstrukcija, malim pa onemogočuje.

Dunaj, 21. marca. V državnem zboru se bo v prihodnjih dneh poleg drugih zadev rešil tudi zakon o starnem zavarovanju privatnih uradnikov in zadeva krošnjarskega zákona.

Dunaj, 21. marca. Prihodnji teden bode imela državna zbornica samo v četrtek sejo, ki bo trajala le dve uri, da more svoje delo izvršiti nagodbeni odsek. Teden na to bodoče dve seji drž. zbor. Velikonočne počitnice bodo trajale od 3 do 22. aprila.

Dunaj, 21. marca. Cesar je potrdil zakon, katerega je sklenil koroški deželni zbor o delitvi občine Hodiš in Škofije.

Dunaj, 21. marca. Namesto viteza Fraydenegga, ki v kratkem ostavi sedanje mesto, se imenuje v prvi vrsti podpredsednik gorenje - avstrijskega namestništva baron Robert Hein, potem pa tudi dvorni svetnik v Bukovini Fekete in ministerialni svetnik v notranjem ministerstvu baron Pretis.

Solnograd, 21. marca. Princezinja Lujiza je pisala neki svoji prijateljici, da se hoče vrniti v svoj prejšnji položaj in naj se za to tudi leta bori. Dobila bo pot do srca oceta svojih otrok. Dvorne intrige so krive, da je pogrenila.

Draždane, 21. marca. Tu se mej prebivalstvom nabira denar za princezinjo Lujizo.

Rim, 21. marca. Med laškimi socialnimi demokrati se vedno bolj širi razpor. Frakciji Turatija in Ferrija si že silno nasprotujeta in so socialisti v Milanu celo svojemu dosedanjemu glasilu »Avanti« odrekli podporo.

Madrid, 21. marca. Vesti, da je kralj obolel, se uradno dementirajo.

Solun, 21. marca. Za ves okraj Monastir bo proglašeno obsedno stanje in nagla sodba. Vstaši neprestano napadajo Turke.

Carigrad, 21. marca. Vlada je dobila vest, da vstaši hočejo razstreliti v zrak razne železniške mostove, in je storila potrebne korake, da odbije dotične napade.

Izjava.

Jaz podpisani obžalujem, da sem v svoji razburjenosti brez vsakega povoda trošil žaljive vesti o g. Antonu Reisnerju, hišnem posestniku in c. kr. dvornem dobitelju uniform; preklicem vse svoje obdolžitve in žalitve, katere sem izustil napram mestnim redarjem in napram gosp. Antonu Reisnerju odjemalcem kot popolno neresnične ter se zahvaljujem, da mi je gosp. Reisner odpustil.

V Ljubljani, dne 20. sušča 1903.

366 1-1 Josip Globelnik.

Poslano.*

Gospodu dopisniku »Sl. Narodu« z deželu, dne 17. marca oziroma naravnost gosp. dr. Karolu Slancu, odvetniku

v Novemmostu.

»Sl. Narod« je prinesel v Stev. 63 uvodni članek pod naslovom »Skoč in prošte«.

Prva neresnica je, da dopisnik hoče bravcem dokazati neko bistveno nasprostvo med mojim višjim pastiriem in med menoj.

Teg: pa ni.

Prevzeteni gospod kozoskok mi nikoli in nikdar ni ukazal ali avtoval, da se moram obstrukciji ukloniti, da se besedice nisva spregovorja na tez zadavi.

Res pa je, da sem svoje domslike o obstrukciji in o splošni jednini volini pravici izjavil pismeno, a odgovora nisem dobil.

Za obstrukcijo se ne morem ogrevati, kakor tudi ne za splošno jednino volilno pravico.

V tem ozru je zame merodajno: »Rimski Katolik« z leta 1898; dr. Ebenhochova knjiga: »Wanderrung durch die Gesellschaftspolitik«; Ka'rein, S. J. »Moralphilosophie«; baron Hertling: »Zeitgeschichte und Politik« i. t. d.

Jaz se torej teh kapacitet držim in jim sledim; drugi imajo znabitiboljši kapacite.

Tukaj imam svoja mnenja in sem ob jednem kot Tevton in Bavarec trdrovan in neupogljiv, dokler me ne bodo kaj boljši in pametnejšega prepricali.

Ni res, da sem prišel kot prošt v Novemmost na telje težanje vlade.

Ni res, da je bil dr. Missia moje imenovanje pravil čez glave drugih faktorjev.

Res pa je, da niti dr. Missia, niti jaz, niti kdo drugi, nismo storili niti jednega koraka za novomeško pristopilo.

Prevzel sem jo, žrtvoval sem se, Novemmostu to ni bilo v škodo. Akti so na razpolago v skof. in vladnem arhivu.

Ni res, da bi se jaz bahal s prijateljstvom gospoda barona Heica.

Bahiske natre nisem, g. dopisnik.

Res je tudi, da sem pismo g. ministarskega predsednika dr. pl. Körberja kazal g. županu in le nekaterim občinskim odbornikom, da je vodovod zagotovljeno.

Kdo me je pa naprosil, da sem sezal v vodovodno vprašanje? G. župan in mestni odborniki.

In če bi ne bil segal vmes?

Novemmost bi ga še sedaj ne imelo.

Akti in pisma, gospod dopisnik, so tudi v tem sledu na razpolago.

Ni res, da bi jaz poiskal pregreške zoper velikansko Šusteršičovo čast.

Ni res, da bi moral moj grobar Tomaž postati vohun in denuncijant.

Res pa je, da je g. dr. Karol Slanc, ko sem Šusteršiča volil na velikem trgu pred rotovžem upil. »Tacega osla ste sli volit?«

To in le to sem omenil proti nekaterim, da ni dostojno svojega stanovskega kolega pred pripristimi ljudmi imenovati »osla«.

Dopisa in tožbe pa nisem prizvozil.

Ni res, da bi Šusteršič posiljal svoje koncipiente k meni prenočevat. Še nobenega koncipienta nisem prenočil.

Zakaj ste pa g. dr. Slanc tožili gosp. krojaškega mojstra Mikoliča, ki je v svoji pravrosti le omenil proti drugemu, ko ste peljali 90 let starega gospoda H. Čevarja za V. kurijo volit: Poglej, tako peljejo tega starega gospoda kakor kamelo? Odgovoril boste: To je totaliter aliter! To pravno imam le jaz.

Gospod dr. Slanc: Hic Rhodus, hic salta!

Sicer sem pa mnenja, da ja za nju in za najni stranki bolje, da pustiva oba politika in žurnalističko. Z Vami Vaša stranka ni zadovoljna, z menoj pa moja ne. Zavzema oba po javnem mnenju prvečkrat. Zatoraj sta oba v javnem političnem življenju popularni nepotreben; poslužujeva se oba le svoje aktívne volilne pravice, potem bova oba mirno spala.

Kar pa tidi, da nastopam kakor ranjki gospod dr. Missia in pripomnite: »Wie er sich läuft, wie er spuckt ...« dalje ne pride - tega sami ne verujejo; saj ste mi že sami omenili, da sem v tem ozru preveč kmečki, in tudi moj havelok Vam ni bil všeč; trdili ste, da je bil moj ranjki gospod prednik »bolj nobel« in ni tako pri prost okoli hodil.

Misla je bil knez od nog do glave; midva oba sva pa -- kmeta.

Visokih želj in aspiracij nisem nikoli imel; to vedo pri vlasti in v škofiji. Se novomeška infila mi je pretežka.

Torej ne imejte v tem ozru preveč žive fantazije: heste veliko ložje in veliko bolj mirno spali.

Sicer se pa lahko gledé moje osebe se v prihodnosti ravnatne po starem geslu: »Die Rache ist süß.« Te besede sem prvokrat slišal kot dijak v Novemmostu.

Ko ste sli kot odvetnik v Novemmostu, ste se mi v Ljubljani pri »Flincu« na vrtu predstavili: »Jaz sem Slanc.« Moj odgovor je pa bil: »Jaz pa sem Elbert.« In pila sva vsak stroj časico piva; gorovila tudi o Novemmostu. Poslovila sva se: »Na svidenje v Novemmostu,« seve nisva mislila, da me vidite kot prosta.

Kaj ne, takrat nisva mislila, da se bova stalno videla v Novemmostu in da bova taka prijatelja?

Lahko sva se, ako narediva pogodbo: Pustiva oba politiko in žurnalističko; stranki boste z nama zadovoljni, se ne bova osmešila, kakor v javnosti o naju mislio, in pečljava se raje s konji, katere imava oba misli.

Prisrčno Vas pozdravljam in želim Vam le dobro. Novemmost 19. marca 1903.

Vaš vdani župnik

Dr. Elbert m. p.

Poslano.*

Blagorodnemu gospodu

Ivanu Hribarju,

županu in načelniku občinskega sveta ljubljanskega

Ljubljani

Z odlokom z dne 18. marca 1897 štev. 43/pt. meje občinskega sveta deželnega stolnega mesta Ljubljane začasno upokojil, ker po izjavah g. mestnega fizičnika več izmoten opravljati službo magistratnega praktikanta

Mejnarodna panorama

v Ljubljani, Pogačarjev trg.

Fotoplastična umetnostna razstava

Danes, v soboto 21. marca

— Zadnji razstavni dan —

Potovanje po slikovitih Tirolah.

V nedeljo, 22.—28. marca

Plitviška jezera

in druge sl. ke iz

Ogulina, Zagreba, Reke, Opatije, Postonjske jame, Ljubljane.

Odpoto vsak dan, od 9. do 12. ure dopoldne in od 2 do 9. ure zvečer

U slovo!

Usem svojim prijateljem in znancem, od katerih se nisem mogel osebno posloviti, izrekam tem potom najtoplejšo zahvalo za vso prijažnost, ki so mi jo izkazovali za časa mojega bivanja v domovini in jim klicem prisrčno:

„Z Bogom!

Ob enem se udano priporočam na svojem novem mestu.

Jos. Hafner
restaurater.

369

Vabilo

občnemu zboru

Posojilnice v Zagorji ob Savi

registr. zadruge z neomejeno zavezo
kateri se bode vršili

dne 29. marca 1903 ob 4. uri popoldne

v posojilnični pisarni.

364 (1-1)

Vspored:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računa za leto 1902.
3. Volitev načelstva in preglednika.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Zadruga gostilničarjev, kavarnarjev, žganjetovnikov in izkuharjev v Ljubljani.

Vabilo

redni zadružni zbor

ki se vrši

v pondeljek, dne 23. marca 1903

ob 3. uri popoldne

v steklenem salonu gostilne „Prizvezdi“
na Cesarja Josipa trgu štev. 12.

Dnevni red:

1. Pozdrav.
2. Čitanje zapisnikov zadnjih občnih zborov.
3. Poročilo o delovanju zadružnega starešinstva v letu 1902.
4. Polaganje letnega računa za leto 1902.
5. Volitev v zadružno starešinstvo in sicer v smislu § 19. zadružnih pravil.
6. Posamezni predlogi.
7. Raznotrosti.

Ker je za sklepčnost zadružnega zabora potrebna navzočnost 30 udov, naj se ga častiti člani v kar največjem številu udeležiti blagovolje, posebno ker se gre za tako važne zadružne koristi.

Franc Pock, načelnik.

Zahvala.

Ob mojem odhodu iz Ljubljane, katere velečenjeno prebivalstvo me je v moji domovini s svojim zaupanjem v tako obilni meri odlikovalo, mi je čast se za vso častno naklonjenost iskreno zahvaliti ter javljam ob jednem, da je restavracijo južnega kolodvora v Ljubljani po meni prevzel vsestransko izkušeni restavratec, gospod

Jos. Schrey

kateremu blagovoli slavno občinstvo obilno izkažovati svojo naklonjenost.

Odličnim spoštovanjem

Jakob Hafner
restavrat na južnem kolodvoru v Gradcu.

Priporočilo.

Slavnemu ljubljanskemu občinstvu udano javljam, da sem po odhodu gospoda

Jakoba Hafner

bivšega restavrateca na južnem kolodvoru v Ljubljani prevzel to restavracijo in se priporočam slavnoistemu, zagotavljajoč najsolidnejšo postrežbo in najboljšo izber v vinu in piju, kakor tudi izborni kuhinjo.

Pri dolgoletnem poslovanju v tej stroki in pri vodstvu restavracije hotela „Lloyd“ sem si nabral toliko izkušenj, da mi bo mogoče častitemu občinstvu vsestransko ustreči. Od gosp. Jak. Hafnerja sem prevzel zalogo vin, kar priča o izborni kleti, a tudi piva budem imel vedno najboljše vrste, kakor si bom tudi prizadeval postreži z najizbornejše pripravljenimi jedili. Trudil se bom, kakor moj prednik, da si pridobim popolno zaupanje velečenjega občinstva.

Priporočujem restavracijo južnega kolodvora številnemu obisku, beležim

odličnim spoštovanjem

Jos. Schrey
restavrat na južnem kolodvoru v Ljubljani.

368

368

Slamnike in klobuke

snaži in prenareja

K. Brill 290 4-3

v Ljubljani, Resova cesta št. 22.

Vabilo

redni občni zbor hranilnice in posojilnice

v Selcih,

registr. zadruge z neomejeno zavezo, kateri se bode vršili

v nedeljo, dne 5. aprila 1903

ob pol 4. uri popoldne

v uradnih prostorih hranilnice in posojilnice.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo računskega preglednika.
3. Potrjenje računa za leto 1902.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev računskega preglednika.
6. Sprememba pravil.
7. Slučajnosti.

314 1-1 Načelstvo.

Ker na 15. t. m. sklicani občni zbor ni bil sklepčen, razpisuje se s tem novi, kiji pa bode sklepčen brez ozira na število članov.

VABILO

V. redni občni zbor

kmetijskega društva v Dobrunjah

registrovane zadruge z omejeno zav., kateri se bo vršil

dné 5. aprila ob 3. uri popoldne v hiši Fr. Rožnika v Dobrunjah št. 81.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Predložitev in odobrenje računa za 1902.
3. Eventuelno razprtje zadruge.
4. Slučajnosti.

Odbor.

Ker na 19. marca 1903 sklicani občni zbor ni bil v zmislu pravil sklepčen, se bode tedaj na t. m. občnem zboru glasom § 36 društvenih pravil veljavno sklepal brez ozira na število udeležnikov.

Vabilo

VIII. redni občni zbor

kmetijsk. društva v Dobrepoljah

registr. zadruge z omejeno zavezo ki bo

dné 19. aprila t. l. ob 3. uri popoldne v zadr. prostorih na Vidmu

s sledenim dnevnim redom:

1. Potrjenje računa za leto 1902.
2. Prememba zadružnih pravil.
3. Volitev petih članov načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

V Dobrepoljah, 21. sušca 1903.

Načelstvo.

Vabilo

V. redni občni zbor

kmet. društva v Stari Oselici

registrovane zadruge z omejeno zavezo, kateri se bo vršil

dné 5. aprila 1903 v Trebijah

ob 3. uri popoldne

v hiši g. Pavla Ušenčnika št. 4.

○ ○

VSPORED:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa za 1. 1902.
4. Volitev dveh udov načelstva.
5. Volitev nadzorstva in razsodišča.
6. Sprememba pravil.
7. Slučajnosti.

Odbor.

Prva tržaška destilerija za konjak

Camis & Stock v Barkovljah pri Trstu

priporoča domači

zdravilski konjak

po francoskem sistemu samo v izvirnih steklenicah, z nadzorstvenim zamašenjem preiskovalnice za živila in sladila Dunaj IX, Spitalgasse 31, ki je odobrena od vis. c. kr. ministerstva notranjih zadev. 1 steklenica 5 K, 1/2, steklenice K 260. V Ljubljani se dobiva pri tvrčkah: J. Jebačin Kham & Murnik, S. Kordin, 22 30-22 A Lille, A. Sarabon, Viktor Schirer, F. Terdina.

Izšla je knjiga

„Lurški čudeži“.

Francoski spisal Henrik Lasér, poslovenil Fr. Marešič.

Dobiti je v „Katol. Bukvarni“ v Ljubljani, in v prodajalni H. Ničman.

Cena trdo vezani knjige 2 K, po pošti 20 h več.

Dobro idoča trgovina

špecerijskega in mešanega blaga

v Ljubljani 331 3-3

se takoj po tovarniških cenah proda. — Ta košnje plačilo se ne zahteva, temveč se to uredi po dogovoru. — Kje, pove upravitelj „Slovenca“.

Marija Sattner,

Ljubljana, Dunajska cesta št. 19, II. stop., II. nadstr. (Medijatova hiša),

se priporoča prečastiti duhovščini za

izdelovanje cerkvenih paramentov.

Izdeluje cele ornate, kazule v vseh liturgijskih barvah, pluvijale, obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebe stvari, priproste in najfinje, kakor se glasi naročilo, v svilnatem in zlatem vezenu. — Izdeluje tudi bandera in baldahin ter izvršuje vsakostno cerkveno perilo iz prstnega platna. Uporablja samo dobro blago, cene po mogočnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno delo in hitro postrežbo. Prenovljenje starih paramentov tudi radovoljno prevzame.

938 28-15

Leopold Trafnik

pasar in srebrar
v Ljubljani,

Sv. Petra cesta št. 27
se priporoča prečastni du-
novščini, cerkevem pred-
stojništvom in dobrotnikom
cerkva v strokovno umetno
izdelavo raznovrstnega

cerkvenega
orodja,

kakor:
tabernaklje, mon-
strance, kelihe,
svečnike, lestenice,
svetilke itd.
iz zanesljivo najboljšega ko-
vinškega blaga.
V zalogi pa ima mnogo že
izgotovljenih, krasnih
predmetov.
Stare predmete prenavila,
posrebri in počasti po naj-
nižji ceni.

Slavnemu občinstvu pa priporoča lastne izdelke
in veitko zalogu električnih svetilk v raznih
oblikah, prenareja tudi stare svetilke v uporabo
električne razsvetljave. — Postrežba zanesljivo točna,
cene nizke.

726 15 - 15

Raba tega v zamašek
vžganega znamenja in ru-
deče vrelske etikete se
priporoča kot varstvo proti
pogostim ponaredbam

Giesshüblske kisle vode.

17 1

Izvirek: Giesshübl Sauerbrunn,
čez postajo, zdravino kopališče pri Karlovi varovi
Prospekti zastonji in franko.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih
specijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in
vinom.

Zaloga pri Mihail Kastnerju in Peter Lassenku v
Ljubljani.

Dobiva se v vseh knjigotržnicah

MALI VITEZ

Pan Volodijevski

Zgodovinski roman, spisal H. Sienkiewicz
* Po poljskem izvirniku poslovenil Podravski. *

Roman izide, bogato ilustriran, v 20 do 25 se-
štipih po 40 h. Vsakih 14 dni se izdaja en seštek.

Založila knjigarna

Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

111 20 - 14

ANTON PRESKER

kročač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 16

se priporoča čapreč, duhovščini
v izdelovanje vsakovrstne
duhovniške obleke

iz trpežnega in solidnega blaga
po nizkih cenah.

Opozorja na veliko svojo
zalogo

izgotovljene obleke
posebno na haveloke v naj-
večji izberi po najnižjih cenah.

Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov.

Zahtevajte

brezplačno in franko
moj ilustrovani cenik
z več ko 500 podobami
ur, zlatega in sre-
brnega blaga
in godbine reči

HANNS KONRAD

tovarna za ure in izvozna trgovina
Most št. 234, Češko.

Emajlirani in porcelanasti

higijenični pljuvalniki

natančno po predpisu

v največji izberi

se dobivajo najcenejše pri tvrdki

FRAN KOLLMANN

trgovec s steklenino in s porcelanom

v Ljubljani, Mestni trg.

263 12-7

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim poroštrom

Kongresni trg št. 19

sprejema vsak delavnik od 9.—12. ure dopoldan
hranilne vloge ter jih obrestuje

po 4³/₄ 0

to je: daje za 200 Kron 9 Kron 50 h na leto.

Rentni davek plača hraničnica sama.

Simon Pogačar l. r.
predsednik.

Andrej Zamejc l. r.

stolni dekan,
I. podpredsednik.

Dr. Vinko Gregorič l. r.

II. podpredsednik.

Rajko Samša l. r.

ravnatelj.

1469 14

971 3-3 Služba Katoliška Tiskarna cerkvenika in organista

je razpisana v župniji Krašnja, pošta
Lukovica do sv. Jurija. Oglašiti se je pri
župnem uradu.

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

„ANDROPOGON“

(Iznajditelj P. Herrmann, Zgornja Poljskava)

je najboljše, vsa pričakovanja prekašajoče sredstvo za rast
las, katero ni nikako sleparstvo ampak skozi leta z nena-
vadnimi uspehi izkušena in zajamčeno neškodljiva tekočina,
ki zbrani izpadanje las in odstrani prahaje.

Značilno je, da se pri pravilni rabi že čez 4 do 5 ted-
nov opazi močna rast las, kakor tudi brade, in imajo novo
zrasli lasje pri osivelih zopet svojo nekdanjo naravnou brado.

Mnogoštevilna priznanja. Cena steklenice 3 krone.

Dobi se v vseh mestih in večjih krajih dežele.

Glavna zaloga in razpošiljatev v Ljubljani
pri gospodu 274 (34)

Vaso Petričić-u.

V zalogi imajo tudi gg. E. Mahr in U. pl. Trnkóczy v
Ljubljani, A. Rant v Kranji, in lekarna „Pri angelu“
v Novem mestu.

Preprodajalci popust.

Kmetiška posojilnica ljubljanske okolice,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v Ljubljani, Marije Terezije cesta hiš. št. 1,

v Knezovi hiši,

obrestuje hranične vloge po

110 95-34

4¹/₂ odstotka

brez odbitka rentnega davka, katerega posojil-
nica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure, razun nedelj in praznikov, vsaki dan
od 8. do 12. ure dopoldne.

Poštnega hraničnega urada št. 828.406,

Telefon štev. 57.

Trgovina,

gostilna in hiše

na prodaj ali v najem pod jako ugod-
nimi pogoji.

A. Casagrande, Ajdovčina, Primorsko
(nova železniška postaja.) 328 3-3

Na prodaj sta

2 križeva pota

jeden 95 cm visok velja gld. 65.—

drugi 150 " " " 250.—

pri 211 12-8

FR. TOMAN-u,

podobarju in pozitatorju v Ljubljani, Valvazorjev trg št. 1.

Vozni red

avstrijskih državnih železnic,
veljaven od 1. oktobra 1902.

Prihajalni in odhajalni čas označen je v sred-
njeevropskem času. Srednjeevropski čas je kraj-
nemu času v Ljubljani za 2 minuti naprej.

Odhod iz Ljubljane (juž. kol.).

Ob 12. uri 24 min. po noči osebni vlak v Trbiž,
Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selz-
thal v Aussee, Ischl, Gmunden, Solnograd, Lend-
Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih,
Genovo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc,

Ob 7. uri 5 min. zjutraj osebni vlak v Trbiž,
Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno,
Selzthal v Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejvice, Plzen, Marijine
vari, Heb, Francove vari, Karlove vari, Prago,
Lipško.

Ob 7. uri 17 min. zjutraj mešani vlak v Kočevje
in v Novo mesto.

Ob 11. uri 51 min. dopoldne osebni vlak v
Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selz-
thal, Dunaj.

Ob 1. uri 5 min. popoldne mešani vlak v
Kočevje in v Novo mesto.

Ob 3. uri 56 min. popoldne osebni vlak v Trbiž,

Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selz-
thal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru,
Inomost, Bregenc, Curih, Genovo, Pariz; čez Klein-
Reifling v Steyr, Linc, Budejvice, Plzen, Marijine
vari, Heb, Francove vari, Karlove vari, Prago,
Lipško, Dunaj via Amstetten.

Ob 7. uri 8 min. zvečer mešani vlak v Kočevje
in v Novo mesto.

Ob 10. uri zvečer v Trbiž, Beljak.

Prihod v Ljubljano (juž. kol.)

Ob 3. uri 25 min. zjutraj osebni vlak z Dunaj
via Amstetten, Solnograda, Lince, Steyra, Gmuden-
dena, Ischia, Aussee, Pariza Geneve, Curiha,
Bregenc, Inomosta, Zella ob jezeru, Ljubnega,
Celovca, Beljaka, Franzensfeste.

Ob 7. uri 12 min. zjutraj iz Beljaka.

Ob 8. uri 44 min. zjutraj mešani vlak iz Kočevja
in Novega Mesta.

Ob 11. uri 16 min. dopoldne osebni vlak z
Dunaja via Amstetten, Karlovin varov, Heba,
Marijini varov, Plzna, Budejovic, Solnograda,
Lince, Steyra, Pariza, Genove, Curiha, Bregenc,
Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljub-
nega, Celovca, Lince Pontabla.

Ob 2. uri 32 min. popoldne mešani vlak iz
Kočevja in Novega Mesta.

Ob 4. uri 44 min. popoldne osebni vlak z Du-
naja, Ljubnega, Selzthala, Beljaka, Celovca, Fran-
zensfeste, Pontabla.

Ob 8. uri 35 min. zvečer mešani vlak iz Kočevja
in Novega Mesta.

Ob 8. uri 51 min. zvečer osebni vlak z Dunaj
via Amstetten in Ljubno, iz Lipškega, Prage,
Francovih varov, Karlovin varov, Heba, Marijini
varov, Plzna, Budejovic, Lince, Steyra, Solne
grada, Beljaka, Celovca, Pontabla.

Odhod iz Ljubljane (drž. kol.)

Ob 7. uri 28 min. zjutraj v Kamnik.

2. " 05 " popoldne " "

6. " 50 " zvečer " "

Prihod v Ljubljano (drž. kol.)

Ob 6. uri 49 min. zjutraj iz Kamnika.

11. " 06 " dopoldne " "

6. " 10 " zvečer " "

Lokalna železnica Ljubljana-Vrhnik.

Odhod:

Ob 7.15 zjutraj 6.34 zjutraj

2.13 popoldne 12.29 popoldne

6.05 zvečer 6.59 zvečer

Prihod:

Ob 6.34 zjutraj 12.29 popoldne

Jos. Rojina

krojaški mojster v Ljubljani

Šelenburgove ulice št. 5

priporoča prečastiti duhovščini
svojo izbornno urejeno

krojaško obrt

v priličra blagohotna naročila.
Civilno duhovniško obleko izde-
ljuje po poljubnem kroju, ob-
redno obleko pa po predpisih
in željah čast. naročnikov.

Izvršuje tudi vsakovrstne

uniforme uradniške in vojaške,

vse po zelo nizki, zanesljivemu delu
primerni ceni.

329 4-3

Podpisana ima v ralegi najraznovrstnejše trpežno, krasno
blago za bandera, baldahine, raznobarvne
plašče, kazule, pluviale, dalmatike, ve-
lume, albe, koretelje, prte itd.

slohih vse, kar se rabi v cerkvi pri službi božji. — Prevzemata
tudi vezenje, prenovljenje stare obleke in vsa popravila. — Izdeluje ročno in pošteno po najnižji cenii
bandera in vso drugo obleko.

Prečastite gospode prosim, da se blagovolje pri naročilih
ozirati na domača tvrdka ter ne uvažujejo tujih tvrdk, dru-
štiv in potajočih agentov.

Zagotavlja hitro in najpoštenejšo postrežbo in najnižjo
ceno, zatrjuje, da bodo hvalenkna tudi za najmanjše naročilo.

Najodličnejšim spoštovanjam se priporoča 691 52-42

Ana Hofbauer,

imejiteljica zaloge cerkvene obleke, orodja in posode

v Ljubljani, Wolfsove ulice 4.

Ljubljana

ANTON SCHUSTER

Špitalske ulice štev. 7.

uljudno naznanja,

da so došle novosti

v konfekciji za dame

in deklice, bluze &

kakor tudi modno

blago za obleke za

dame in gospode in

se priporoča mno-

gobrojnemu obisku

Solidno blago.

Nizke cene.

Uzorci na zahtevanje franko.

304

Važno za gospode!

Novo!

Vljudno naznanjam, da sem v 1. nadstropju svoje trgovine

Pred Škofijo štev. 1
otvoril

posebni oddelek za vsakovrstno sukneno blago

ter sem se potrudil, svoje skladishe dopolniti z najnovejšim,
najmodernejšim tu- in inozemskim blagom od najfinjejše do
najceneje vrste, tako da sem v prijetnem položaju ustreči
vsem zahtevam.

Poskusite enkrat, ako kaj potrebujete, s mojim vsako-
vrstnim suknenskim blagom in pre-
pričali se boste, da Vas bode zadovoljila moja velika isbera,
kakor tudi kakovost in cene kar najbolje.

K prijaznemu ogledu vabi najvljudneje

J. Grobelnik, Ljubljana.

Blago iz lanske sesije 20% in sukneni ostanki 30% ceneje.

305 10-4

Vzorci na deželo zastonj.

Pozor!

Kdo želi dobre, pristne, fine slivovke
ali tropinovca nad pol hektolitra kupiti
naravnost od producenta, naj se obrne do
posetnika Orehovalca, gospoda Dragotin
Fröhicha, pošta Sv. Peter-Orehoval na
Hrvaškem.

223 8-7

HERBABNY-jev podfosfornasto-kisli apnenno-železni sirup

Ta 32 let z največjim uspehom rabljeni prsn
sirup raztaplja slez, upokojuje kašelj, po-
manjuje pót, daje slast do ježi, pospešuje
prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi.
Železo, ki je v sirupu v lahko si prisvajajoči
obliki, je tako koristno za narejanje krvi, raz-
topljive fosforo-apnenne soli, ki so v njem,
pa posebno pri slabotnih otrocih pospešujejo
narejanje kostij.

Cena steklenici 1 gld. 25 kr. = 2 K 50 h. po
pošti 20 kr. = 40 h več za zavijanje.

Svarilo!

Pred izdelki pod
enakim ali po-
dobnim imenom, ki pa so
po stvari in po učinku vsa
različna posnemanja naših
izvirnih preparativ že 33
let obstoječega podfosf-
natega kislo-apnenno-želez-
nega sirupa svarimo in
toraj prosimo, izrecno zahtevati Herbabny-jev
apnenno-železni sirup in gledati na to, če ima
vsaka steklenica pristavljen uradno vpisano var-
stveno znakmo.

Edina izdelovalnica in skladishe:
Dunaj, lekarna „zur Barmherzigkeit“
VII/1, Kaiserstrasse 73-75.

V zalogi skoro v vseh lekarnah na Dunaju, v
Ljubljani in drugod. 141 20-15

V zalogi je nadalje pri gg. lekarnarjih: v Ljubljani:
M. Mardetschläger, G. Piccoli, U. pl. Trnkóczy,
J. Mayr; Celje: O. Schwarz & Co., M. Rauscher;
Reka: F. Prodam, G. Prodam, A. Schindler, Ant.
Mizzan; Breze: G. Eisässer dedič; Sovoden: F.
Kordon; Celovec: P. Hauser & J. Pichler, P. Birn-
bacher vdova, J. Kometter, V. Hauser & R. pl. Hil-
linger; Št. Vid: A. Schiebl; Trbiž: J. Siegl; Trst:
C. Zanetti, A. Sutina, A. Filippi, J. Serravallo, E. pl.
Leitenburg, P. Prendini, M. Rayasini; Beljak: Jobst
& Schneider, L. Assmann; Črnomelj: F. Haika;
Velikovec: J. Jobst, Volšperk: J. Huth.

S tem si jemljem čast naznaniti, da sem kupil specerijsko trgovino

gospa Jakobine Kastner v Ljubljani, Gradisče 7 in jo bom pod tvrdko

Mihael Kastner

kot filialko glavne trgovine (Kongresni trg št. 10) dalje vodil.

Potrudit se bom, da nudim svojim cenjenim odjemalcem najboljše blago po
najnižjih cenah, ter se priporočam, zagotavljajoč najpozornejšo in najrealnejšo
postrežbo

velespoštovanjem

Mih. Kastner.

346 3-3

Nič več telesnega zaprtja, ako se vziva

Huss-ova pogača.

Zaloga: Dunaj, XVIII, Ladenburggasse 46.
Prospekt brezplačno. — Pošiljatev za poskušajno:
12 kosov franko 3 K po povzetju. 72 52-6

Ustanovljeno 1. 1832.

Priznano najboljše

oljnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti,
ki omogočajo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja

po nizkih cenah

Adolf Hauptmann v Ljubljani

tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

176 6

Električni obrat

Ilustrovani ceniki se dobé brezplačno.

Prodaja na debelo!

Prodaja na debelo!

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ignacij Žitnik.

Tisk »Katoliške Tiskarne« v Ljubljani.